

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1966 | ΑΡΙΘ. 21

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Τ.Α.Κ.Ε.

Αριθμ. Πρωτ. 15220

Εν Αθήναις τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1966

Αριθμ. Έγκ. 75

Π ρ ό ς
τούς Ἠσφαλισμένους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Ταμείου ἀπευθύνει πρὸς τοὺς Ἠσφαλισμένους αὐτοῦ τὴν παροῦσαν, ἵνα τοὺς ἐνημερώσῃ καὶ πάλιν, ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῆς περιουσιακῆς καταστάσεως τοῦ Ὄργανισμοῦ.

ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

1. Τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα, ἀνῆλθον κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἔτη:

Α'. Κλάδου Συντάξεων

Ἔσοδα	1964	1965
1. Εἰσφοραὶ ἠσφαλισμένων	11.168.863	16.369.076
2. » Ἰ. Ναῶν 6%	9.786.969	11.289.841
3. Ἔσοδα ἐκ κληρικοσύμου	9.013.141	9.837.653
4. » ἐξ εἰσφορᾶς κηρωδῶν ὑλῶν	3.837.594	3.871.091
5. » » » λιβάνου	32	127.646
6. » ἐκ προστ. Συνοδ. Δικαστηρίων	29.711	14.448
7. » » διαχειρίσεως Ἐξωκκλησιῶν	2.549.124	3.424.498
8. » » τόκων καὶ μερισμάτων	1.869.229	2.322.931
9. » » μισθωμάτων ἀκινήτων	1.683.503	1.828.054
10. » διάφορα	353.527	1.460
Ἐν συνόλῳ	40.291.693	49.086.698

Ἐπὶ τούτων παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς :

Ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 Κοινοβουλίου (εἰς εἰσφορῶν ἠσφαλισμένων):

Ἡ ὑπερτέρα εἰσπραξις τοῦ ἔτους 1965 εἶναι περιστατική, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐφ' ἅπαξ εἰσπραξιν (ἐκ δραχ. 3.700.000) διαφορᾶς ἐκ τοῦ χορηγηθέντος 500δράχμου ἐπιδόματος τῶν ἐφημερίων ὡς

και εις την βελτίωσιν των αποδοχών των, κατά 5 %, από του έτους 1965.

Έπί του ύπ' αριθμ. 2 Κονδυλίου «Είσοφα 'Ι. Ναών»:

Η ύψηλοτέρα απόδοσις του έτους 1965 οφείλεται εις την είσπραξιν, κατόπιν δικαστικού άγώνος, καθυστερουμένης είσφοράς 'Ι. Προσκυνήματος.

Έξοδα	1964	1965
1. Συντάξεις και έξοδα κηδείας	31.165.909	33.263.257
2. Είσοφα Κλάδου 'Αρωγής	10.000	10.000
3. Έξοδα Διοικ. και λειτουργ. Κεντρικού και Τοπικών TAKE	2.345.029	2.348.566
4. Έξοδα Διαχειρίσεως Έξωκκλησίων	1.626.819	1.933.969
5. " " " 'Ακινήτων	250.574	171.678
6. " " " κληρικοσήμευ Προμ. Δημ. Ταμ., Τοπ. TAKE, Τραπεζών	784.509	872.856
7. Φόροι και Τέλη	592.149	595.786
8. Αποσβέσεις ακινήτων και έγκαταστ.	789.894	791.435
Έν συνόλω	37.564.886	39.987.551
Περίσσευμα Κλάδου Συντάξεων	2.726.808	9.099.143

Β'. Κλάδου 'Αρωγής

Έσοδα	1964	1965
1. Είσοφα ήσφαλισμένων	4.159.162	5.116.733
2. " Κλάδου συντάξεων	10.000	10.000
3. Τόκοι	258.000	281.000
Έν συνόλω	4.427.162	5.407.733
Έξοδα		
1. Καταβληθέντα βοηθήματα	4.244.782	4.619.756
Περίσσευμα Κλάδου 'Αρωγής	182.380	787.977

Έπί των βοηθημάτων τούτων έχομεν να παρατηρήσωμεν ότι, πέραν των ως άνω καταβληθέντων κατά τὸ 1965 και έτερον ποσόν εκ δρχ. 2.075.000, άφορών βοηθήματα του αυτού έτους, θέλει βαρύνει την έπομένην χρῆσιν 1966, καθ' ην εξεδικάσθησαν ταυτα.

Έκ του λόγου τούτου και τὸ ποσόν του περισσεύματος του έτους 1965 θεωρεΐται ως ύποκειμενον εις ανάλογον μείωσιν.

Γ'. Κλάδου Ἀσθενείας

Ἔσοδα	1964	1965
Ἐξ εἰσφορῶν ἠσφαλισμένων	5.895.759	7.243.789
Ἐξοδα		
Νοσήλια	7.001.281	7.097.375
Ἐξοδα διοικήσ. καὶ λειτουργίας (μέρος)	170.000	220.000
Ἐν συνόλῳ	7.171.281	7.317.375
Ἐλλειμμα	1.275.522	73.586

Συγκεντρωτικῶς, τὸ καθαρὸν ἀποτέλεσμα ἔχει ὡς ἐξῆς, κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη :

	1964	1965
Περίσσειμα Κλάδου Συντάξεων	2.726.808	9.099.143
» » Ἀρωγῆς	182.380	787.976
Ἐλλειμμα Κλάδου Ἀσθενείας	1.275.522	73.585
Ἦτοι, καθαρὸν ἀποτέλεσμα ὅλων τῶν Κλάδων	1.633.666	9.803.534

Ὅπως ἐλέχθη τὸ ὑψηλότερον, ἔναντι τοῦ ἔτους 1964, καθαρὸν ἀποτέλεσμα τῆς διαχειρίσεως 1965 ὀφείλεται εἰς τὴν ἐφ' ἅπαξ εἰσπραξίν τῆς ἐκ 500 δραχμῶν εἰσφορᾶς τῶν ἠσφαλισμένων, εἰς τὴν ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου εἰσπραξίν τῆς καθυστερημένης εἰσφορᾶς (6 %) Ἱ. Προσκυνήματος καὶ εἰς τινὰς ἄλλας περιστατικὰς εἰσπράξεις. Ἐτι δὲ καὶ εἰς τὴν μεταφοράν, εἰς τὴν ἐπομένην χρῆσιν 1966, ὠρισμένων ὑποχρεώσεων (ἐφ' ἅπαξ βοήθημάτων) τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς.

Ἐξ ἀπόψεως προελεύσεως τὰ ἔσοδα καὶ τῶν τριῶν κλάδων διακρίνονται :

	1964	%	1965	%
α) Εἰς Εἰσφορὰς ἠσφαλισμένων	21.223.784	42	28.729.598	46
β) » » ἐργοδότη				
(Ναῶν—ἐξωκκλ.)	12.336.093	24	14.714.339	24
γ) » » Κοινωνικὴν				
(κληρικ. κηρώδη)	12.880.479	26	13.850.833	23
δ) » πρόσδοτον περιουσίας	4.164.259	8	4.433.445	7
	50.604.615	100	61.728.215	100

Τὰ πραγματοποιηθέντα ἔσοδα διετεθήσαν κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἔτη εἰς τὴν πληρωμὴν :

	1964	%	1965	%
α) Παροχῶν Κλάδου Συντάξεων	31.165.909		33.263.256	
β) " " " Ἀρωγῆς	4.244.782		4.619.756	
γ) " " " Ἀσθενείας	7.001.281		7.097.375	
"Ἢτοι, ἐν συνόλῳ εἰς τὴν πληρωμὴν παροχῶν	42.411.972	84	44.980.387	73
δ) Ἐξόδων διοικήσ. καὶ διαχειρ.	6.568.977	12	6.954.295	11
ε) Εἰς τὸν σχηματισμὸν ἀποθεματικῶν (περίσσειμα τῶν τριῶν Κλάδων)	1.633.666	3	9.803.534	16
	50.604.615	100	61.738.216	100

"Ὅθεν τὰ ἔσοδα τῶν τελευταίων δύο ἐτῶν 1964 καὶ 1965 διετεθήσαν ἀντιστοίχως κατὰ 84 % καὶ 73 % εἰς παροχάς, κατὰ 12 % καὶ 11 % εἰς ἔξοδα διοικήσεως, καὶ 3 % καὶ 16 % εἰς σχηματισμὸν ἀσφαλιστικῶν ἀποθεματικῶν.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι τὸ παρατηρούμενον ὡς ὑψηλὸν περίσσειμα τοῦ ἔτους 1965, εἶναι διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους περιστατικὸν καί, ἐν πολλοῖς, ὀφείλεται εἰς τὴν αὐξησιν τῶν μισθῶν, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ ἀντίστοιχος ὑψωσις τῶν συντάξεων καὶ τοῦ βοηθήματος τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς ἐπῆλθε διὰ τὸ μέλλον.

*

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς προβλέψεις τοῦ τρέχοντος ἔτους 1966, αὗται διατυποῦνται εἰς τὸν οἰκείον προϋπολογισμὸν, μετὰ τοῦ ὁποίου, πρὸς σύγκρισιν, παραθέτομεν καὶ τὰ πραγματοποιηθέντα, κατὰ τὸ προλαβὸν ἔτος 1965, ἔσοδα καὶ ἔξοδα.

Α'. Κλάδου Συντάξεων

Ἔσοδα	Πραγματ. 1965	Προϋπολ. 1966
Εἰσφοραὶ ἠσφαλισμένων	16.369.076	13.145.000
" " Ἰ. Νεῶν (6 %)	11.289.841	11.300.000
"Εσοδὸν κληρικοσῆμου	9.837.653	9.640.000
" " ἐκ κηρωδῶν ὑλῶν	3.871.091	4.486.000
" " λιβάνου	127.646	100.000
" " προστ. Συνοδ. Δικαστηρίων	14.448	25.000
" " διαχειρ. Ἐξωκκλησιῶν	3.424.498	3.384.000
" " τόκων καὶ μερισμάτων	2.322.931	2.422.000
" " μισθωμάτων ἀκινήτων	1.828.054	2.513.500
" " ἐκ διαφόρων	1.460	—
	49.086.698	47.015.500

Αί παρατηρούμενοι, ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο στηλῶν, ἐπὶ ἔλαττον διαφορὰ εἰς τινὰς κατηγορίας τῶν ἐσόδων (ὅπως π.χ. εἰς τὰς εἰσφοράς τῶν ἠσφαλισμένων, τὸ κληρικόσημον) ὀφείλονται ὅπως εἴπομεν, εἰς ἐκτάκτους τινὰς εἰσπράξεις τοῦ ἔτους 1965, αἵτινες εἶναι ἄγνωστον ἂν καὶ κατὰ πόσον θὰ ἐπαναληφθοῦν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Ἔξοδα	Πραγματ. 1965	Προϋπολ. 1966
Συντάξεις καὶ ἔξοδα κηδείας (κατὰ ὄφειλ.)	33.273.257	37.328.000
Ἔξοδα Διοικήσ. καὶ λειτουργίας		
Κεντρικοῦ καὶ Τοπικῶν ΤΑΚΕ	2.348.567	2.773.000
Ἔξοδα διαχειρ. ἐξωκκλησ. καὶ ἀκινήτ.	2.105.648	1.753.000
» » κληρικ. προμήθ. Τοπ.		
ΤΑΚΕ Δημοσ. Ταμείων Τραπεζῶν	872.857	1.027.000
Φόροι καὶ τέλη	595.786	700.000
Ἀποσβέσεις	791.435	791.000
Ἀποθεματικὰ ἀπροβλ. δαπανῶν	551	450.000
	39.988.551	44.822.000
Περίσσευμα καὶ Κλάδου Συντάξεων	9.099.147	2.193.500

Β'. Κλάδου Ἀρωγῆς

Ἔσοδα	Πραγματ. 1965	Προϋπολ. 1966
Εἰσφορὰι ἠσφαλισμένων	5.126.733	5.025.000
Τόκοι	281.000	240.000
	5.407.733	5.265.000
Ἔξοδα		
Βοηθήματα	4.619.756	6.096.000
Ἐλλειμμα ἢ περίσσευμα Κλάδ. Ἀρωγῆς	+ 787.977	— 831.000

Γ'. Κλάδου Ἀσθενείας

Ἔσοδα	Πραγματ. 1965	Προϋπολ. 1966
Εἰσφορὰ ἠσφαλισμένων	7.243.789	7.068.000
Ἔξοδα	7.317.375	7.867.700
Ἐλλειμμα Κλάδου Ἀσθενείας	— 73.586	— 799.700

Προβλεπόμενον περίσσευμα έτους 1966 και τών τριών Κλάδων δρχ. 1.353.339.

Η πορεία κατά τα τελευταία έτη, τών έσόδων άφ' ενός και τών παροχών και τών έξόδων διοικήσεως και διαχειρίσεως άφ' έτέρου, αναφέρεται εις τόν ακόλουθον πίνακα:

Έτη	Έσοδα	Παροχαί	Έξοδα Διοικήσεως και Διαχειρίσεως και Έξοδα κλητικών	Σύνολον	Σχέσις % έξόδων διοικήσεως και διαχειρίσεως
1957	33.255.435	23.526.889	4.013.647	27.540.536	12,0
1958	36.266.952	30.972.783	4.797.800	35.770.583	13,2
1959	39.465.256	32.436.983	4.669.421	37.106.404	11,8
1960	40.422.718	35.025.163	4.645.596	39.670.759	11,5
1961	41.867.946	36.871.494	5.282.040	42.153.534	12,6
1962	44.822.035	37.823.776	5.440.600	43.264.376	12,1
1963	48.921.230	39.040.051	6.583.675	45.624.726	13,4
1964	50.614.615	42.411.972	6.568.977	48.980.949	12,9
1965	61.728.217	44.980.387	6.954.295	51.934.682	11,2

Έκ τών ένδειξεων τούτων διαπιστοϋται μία συνεχής αλλά μικρά, σχετικώς, τών έσόδων αύξησις, ήτις όφείλεται εις τήν βελτίωσιν τών μισθών τών ήσφαλισμένων (ιδίως κατά τò έτος 1965), εις τήν αύξησιν τών έσόδων τών 'Ι. Ναών και άλλους λόγους. Αύξησις, επίσης, παρατηρείται εις τò κονδύλιον τών παροχών, όφειλομένη εις τήν βελτίωσιν τών συντάξεων, εις τήν διαρκή, σϋν τή παρόδω του χρόνου, αύξησιν του έφ' άπαξ βοθηήματος του Κλάδου Άρωγής ώς και εις τήν αύξησιν του κόστους νοσηλείας και τήν επέκτασιν τής νοσηλευτικής περιθάλψεως επί τών οικογενειών τών ήσφαλισμένων.

ΠΑΡΟΧΑΙ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Α'. Συντάξεις.

Κατά τήν έναρξιν του έτους 1966 οι συταξιοδοτούμενοι άνήρχοντο εις 3.273 αί δε πληρωτέαι συντάξεις μετά του επιδόματος λουτροθεραπείας εις τò ποσόν τών 35.358.000 δρχ.

Έν όψει και τών αποτελεσμάτων τών τελευταίων έτων ή Διοικήσις του Ταμείου είχε προβή κατά τò 1964 εις τήν δυνατήν βελτίωσιν τών συντάξεων, καθορίσασα ώς κατώτατον όριον αυτών τò

ποσόν τῶν δρχ. 600 μὲν διὰ τοὺς λαμβάνοντας κατὰ μῆνα κάτω τοῦ ποσοῦ τούτου, εἰς 700 δὲ δραχμάς διὰ τοὺς λαμβάνοντας κάτω τῶν 700 δρχ. καὶ μέχρις 600. Ἡ ἔτησια ἐπιβάρυνσις ἐκ τῆς αὐξήσεως ταύτης ὑπερέβη τὸ ποσὸν τῶν δύο ἑκατομμυρίων. Βραδύτερον καὶ δὴ ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου 1965 ἡ Διοίκησις τοῦ Ταμείου προέβη εἰς νέαν αὐξήσιν ἐκ 10 % ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων συντάξεων, τὸ δὲ ἐκ ταύτης ποσὸν ὑπερέβη τὰ 3,3 ἑκατομ. ἔτησίως.

Ἐπίσης, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν οἰκονομικῶν δεδομένων, ἐχορήγησε τὸ ἐπίδομα λουτροθεραπείας τῶν συνταξιούχων ἐκ δρχ. 500 ἀντὶ δρχ. 400 τοῦ προηγηθέντος ἔτους.

Λόγω τῆς ὑπαγωγῆς εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Ταμείου, ἄνευ μάλιστα, καταβολῆς εἰσφορῶν, πάντων τῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συστάσεως αὐτοῦ, εὐρεθέντων ἀπομάχων ἱερέων ὡς καὶ τῶν ὄρφανικῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταξιοδοτούμενων τοῦ TAKE ὑπῆρξε πάντοτε δυσαναλόγως ὑψηλὸς ἔναντι τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡσφαλισμένων (3.270 ἔναντι 8.400).

Ὁ λόγος δὲ οὗτος, συντελέσας ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ ὕψους τῶν συντάξεων τῶν ἐπιδραῶ, κατ' ἀκολουθίαν, καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου ὄρου τῶν ἐν γένει συντάξεων.

Αἱ σήμερον χορηγούμεναι συντάξεις, ἀνέρχονται, μετὰ 35ετῆ Συντάξιμον ὑπηρεσίαν :

Διὰ τοὺς ἑφημερίους	Α΄.	κατηγορίας	εἰς	δραχμ.	2.003
»	»	»	»	»	1.607
»	»	»	»	»	1.327
»	»	»	»	»	1.145

Ἡ Διοίκησις τοῦ Ταμείου, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς νὰ ἴδῃ βελτιουμένης τὰς συντάξεις, ἀφοῦ ἐμερίμνησε καὶ ἐνηργήθη ἡ δέουσα ἀπογραφή τῶν ἡσφαλισμένων καὶ τῶν συνταξιούχων, ἀνέθεσεν εἰς εἰδικὸν ἀναλογιστὴν, Καθηγητὴν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, τὴν σχετικὴν μελέτην.

Δι' αὐτῆς ἐξητάσθη ἀφ' ἑνὸς ἡ παροῦσα καὶ ἡ μελλοντικὴ θέσις τοῦ Ὄργανισμοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περιουσίας καὶ τῶν πόρων αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ παροῦσαι ὡς καὶ αἱ μελλοντικαὶ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους καὶ τὰς οἰκογενείας των.

Κατὰ τὸ πόρισμα τῆς ἐν λόγῳ μελέτης, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ Ταμεῖον νὰ καταβάλλῃ τὰς ἤδη παρεχομένας συντάξεις καὶ τὸ ἐφ' ἅπαξ βοήθημα, θὰ πρέπει ν' αὐξήσῃ τὸ ἀσφάλιστρον τοῦ μὲν Κλάδου Συντάξεων κατὰ 2 % τοῦ δὲ Κλάδου Ἀρωγῆς κατὰ 1 %.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Ἰδρύματος, πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ

προτάσεων, και ἐν τῇ προσπάθειά της νὰ βελτιώσῃ τὰς συντάξεις, ἀφοῦ ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν και τὰς ἐπελθούσας, μετὰ τὴν ἀναλογιστικὴν μελέτην, αὐξήσεις εἰς τὸ μισθολόγιον τῶν ἐφημερίων (5% και 500 δρχ. ἐπιδόματος) πρόβη, μετὰ σύμφωνον γνώμην και τοῦ ἀναλογιστοῦ, εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν αὐξήσιν τῶν συντάξεων κατὰ 10% ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου 1965.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ και ἐπειδὴ, ἀνευθύνως, διάφοροι διατυποῦνται ἀπόψεις περὶ τοῦ ὕψους τῶν συντάξεων και ὑποστηρίζεται τὸ δυνατόν τῆς αὐξήσεως αὐτῶν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ γνωρίσωμεν πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους, ὅτι, μετὰ τὰς διαπιστώσεις τῆς ἀναλογιστικῆς μελέτης και δοθέντος ὅτι θέσπισις νέων ἐσόδων ἢ αὐξήσις τῶν συντελεστῶν τῶν κειμένων πόρων, δὲν εἶναι, ὑπὸ τὰς κρατούσας συνθήκας, πραγματοποιήσιμοι, περαιτέρω βελτιώσεις τῶν συντάξεων, μόνιμος και συνεχῆς, δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς δυνατὴ, εἰμὴ μόνον κατόπιν μιᾶς ἐπαρκοῦς ἀλλὰ και οὐχὶ περιστατικῆς βελτιώσεως τῆς ἀποδόσεως τῶν ὑπαρχόντων πόρων.

Και τὸ βάσιμον τῶν ἀπόψεων τούτων, πιστοποιούμενον ἐκ τοῦ πορίσματος τῆς ἀναλογιστικῆς μελέτης, ἐπιβεβαιοῦται και ἐκ τῶν ἐνδείξεων τοῦ παρατεθέντος πίνακος τῶν ἐσόδων και τοῦ τρόπου τῆς διαθέσεως αὐτῶν.

Ἐπειδὴ δέ, μεθ' ἐκάστην αὐξήσιν τοῦ μισθολογίου τῶν ἡσφαλισμένων, πολλακίς ὑποστηρίζεται, ὅτι νέα δημιουργοῦνται ἐσοδα ἐκ τῶν ἀσφαλιστρων και ἐπομένως και αἱ προϋποθέσεις διὰ σοβαρὰς βελτιώσεις τῶν συντάξεων, θὰ πρέπη νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ μὲν αὐξήσις τῶν συντάξεων ἀκολουθεῖ, κατὰ νόμον, οὐχ ἤττον ὅμως ἐφ' ὅσον τὰ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συντάξεων, ἀπαιτούμενα δὲν προέρχονται ἐκ μόνων τῶν εἰσφορῶν τῶν ἡσφαλισμένων ἀλλὰ και ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων τοῦ Ἰδρύματος, ἔπεται, ὅτι διὰ νὰ εἶναι ἀντίστοιχος ἢ αὐξήσις τῶν συντάξεων πρὸς τοὺς μισθοὺς ἐνεργείας θὰ πρέπη ἀναλόγως ἰσοδύναμος ν' ἀκολουθῇ, ἐκάστοτε, ἢ αὐξήσις και τῶν λοιπῶν πόρων τοῦ Ταμείου (ἐργοδοτικῆ, κοινωνικῆ εἰσφορά κ.λ.π.). Τοῦτο ὅμως δὲν συμβαίνει.

Β'. Ἐφ' ἄπαξ βοήθημα Κλάδου Ἀρωγῆς.

Τὸ βοήθημα τὸ ὅποιον ἀνήκει σήμερον εἰς τοὺς συνταξιοδοτούμενους ἐφ' ὅσον ἔχουν συνεχῆ συμμετοχὴν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Κλάδου (Ἰούνιος 1947) ὑπολογίζεται διὰ:

α) τοὺς λαμβάνοντας τὸ 500δραχμον ἐπίδομα ἱερεῖς ἐκάστης τῶν 4 μισθολογικῶν κατηγοριῶν ἀντιστοίχως εἰς δρχ. 58.444 ἢ 49.894 ἢ 43.852 ἢ 37.582.

β) τούς μὴ λαμβάνοντας τὸ 500δραχμον. ἐπίδομα εἰς δρχ. 48.944 ἢ 40.394 ἢ 34.352 ἢ 28.082.

γ) τούς λαμβάνοντας τὸ 500δραχμον ἐπίδομα καὶ τὸ 50 % τοῦ μισθοῦ τῶν παραμεθορίων περιοχῶν εἰς δρχ. 80.066 ἢ 67.244 ἢ 58.178 ἢ 48.773.

Οἱ ἐξερχόμενοι τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ὑπολογίζονται κατ' ἔτος εἰς 180, κατὰ μέσον ὄρον. Συνίσταται δὲ τὸ βοήθημα ἐκ τόσων μηνιαίων μισθῶν ὅσα καὶ τὰ ἔτη συμμετοχῆς τοῦ ἠσφαλισμένου εἰς τὸν Κλάδον Ἀρωγῆς.

Ἡ κίνησις τοῦ λογι/σμοῦ τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 ἔχει ὡς ἐξῆς :

Ἔτη	Ἔσοδα	Περιπτώσεις	Σύνολον Παροχῶν	Μέσος ὄρος κατὰ περίπτωσιν
1957	1.203.222	151	509.400	3.450
1958	3.430.913	223	2.245.148	10.607
1959	2.628.249	187	2.239.215	11.974
1960	3.062.392	221	2.907.941	13.158
1961	3.107.094	176	2.743.470	15.588
1962	3.308.000	182	3.092.127	16.989
1963	3.910.969	161	3.089.330	19.070
1964	4.427.162	165	4.244.782	25.726
1965	5.407.733	142	4.619.756	32.534

Προελέχθη, ὅτι διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ παρεχόμενον βοήθημα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου καθωρισμένον ὕψος, ἀπαιτεῖται, συμφώνως πρὸς τὸ πόρισμα τῆς ἀναλογιστικῆς μελέτης, ἡ αὐξήσις τοῦ ὑπὲρ τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς ἀσφαλιστροῦ κατὰ 1 %. Ἡ Διοίκησις τοῦ Ταμείου, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ὑποδείξεις ταύτας τοῦ ἀναλογιστοῦ ὡς καὶ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν, μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς μελέτης, αὐξήσιν τῶν μισθῶν ἐνεργείας, συνέπεια τῆς ὁποίας ἀπότομος καί, δυσαναλόγως, ὑψηλὴ ἐπῆλθεν ἡ ἀνοδος τοῦ βοηθήματος (9,5 χιλ. δρχ. ἐπὶ πλέον κατὰ ἐξερχόμενον τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας τοῦλάχιστον), ἐζήτησε καὶ διὰ ψηφισθέντος, ἄρτι, νόμου ἀνεβιβάσθη τὸ ὑπὲρ τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς ἀσφαλιστρον κατὰ 1 %. Τοῦτο ἔγινε κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ ἀναλογιστοῦ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς σταθερότητος τοῦ κλάδου τούτου, κατόπιν, ὅπως εἴπομεν, καὶ τῆς ἀποτόμου αὐξήσεως τοῦ βοηθήματος.

Γ'. Νοσηλεία.

Τὸ περιορισμένον τῶν πόρων τοῦ κλάδου νοσηλείας δὲν επέ-
 τρεψε τὴν βελτίωσιν τῶν παροχῶν του, αἱ ὁποῖαι περιορίσθησαν καὶ
 πάλιν εἰς τὴν Νοσοκομειακὴν περίθαλψιν καὶ τὰς παρακλινικὰς
 θεραπείας.

Ἡ δραστηριότης τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας εἰκονίζεται εἰς
 τοὺς κατωτέρω δείκτας:

	1962	1963	1964	1965
Νοσηλευθέντες	2.954	3.539	3.377	3.076
Ἡμέραι νοσηλείας	40.666	51.646	49.693	45.494
Μέση διάρκεια	13,6	14,2	14,3	24,4
Δαπάναι ἐν γένει	5.697.573	7.246.912	7.001.281	7.317.375
Μέσον ἡμερ. νοσήλιον	69,89	73,94	73,94	78,—
Κόστος κατὰ νοσηλευθέντα	1.874	1.995	2.030	2.299
Ἔσοδα Κλάδου	5.055.447	5.216.697	5.895.759	7.243.789
Ἐλλειμμα ἔτους	642.125	2.030.215	1.275.522	73.585

Ἡ πρὸς τὰ ἄνω τάσις τῶν δεικτῶν τοῦ κόστους νοσηλείας
 ὀφείλεται εἰς τὴν, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἔτους 1965, ἀναπροσαρ-
 μογὴν τῶν τιμῶν νοσηλείας, κατόπιν Κυβερνητικῆς ἀποφά-
 σεως.

Ἐκ τῶν παρατιθεμένων στοιχείων διαπιστοῦται ἡ ὑπάρχουσα
 ἀδυναμία τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ὀλοκλήρωσιν
 τῶν παροχῶν (ιατροφαρμακευτικὴ περίθαλψις), εἴτε ὡς πρὸς τὴν
 βελτίωσιν τῶν ὄρων νοσηλείας. Ὁ λόγος οὗτος καὶ ἡ συνεχῆς
 ἐλλειμματικότης τοῦ Κλάδου, ἀποβαίνουσα εἰς βάρος τοῦ Κλάδου
 Συντάξεων καὶ τῶν κυρίων αὐτοῦ σκοπῶν, ἠνάγκασαν τὴν διοί-
 κησιν τοῦ Ταμείου νὰ ζητήσῃ τὴν ἔνταξιν τῶν ἐφημερίων εἰς τὸ
 σύστημα τῆς ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τῶν δημοσίων ὑπαλλή-
 λων. Διὰ τῆς ὑπαγωγῆς ταύτης, τῆς ὁποίας τὴν υἰοθέτησιν ἔχει
 ὑποσχεθῆ ἡ κυβέρνησις καὶ οἱ ὄροι τῆς περιθάλψεως θέλουσι βελ-
 τιωθῆ, ἀλλὰ καὶ οἱ πόροι τοῦ ἑτέρου κλάδου τῶν συντάξεων θὰ παρα-
 μείνουν ἀνέπαφοι διὰ νὰ διατίθηνται, τοῦ λοιποῦ, διὰ τὴν βελτί-
 ωσιν τῶν συντάξεων καὶ νὰ μὴ ἀπομιζῶνται ἀπὸ τὰς δαπάνας
 νοσηλείας.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Ταμείου παρακολουθεῖ πάν-
 τοτε τὸ ζωτικὸν τοῦτο αἴτημα τοῦ ἐφημερια-
 κοῦ κλήρου καὶ δὲν θὰ παραλείψῃ πᾶσαν ἐνέργει-
 αν πρὸς ἐπίλυσίν του.

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Εἰς 120 ἑκατομμύρια ἀνήρχετο, κατὰ τὸ 1940, ἡ περιουσία τοῦ, κατὰ τὸ ἔτος 1930, ἰδρυθέντος ΤΑΚΕ, ἐκμηδενισθεῖσα κατὰ τὸ πλεῖστον, ἕνεκα τῶν συνεπειῶν τοῦ πολέμου.

Συνεχῆς καὶ ἀδιάλειπτος προσπάθεια συνετέλεσαν οὐ μόνον εἰς τὴν σύστασιν, μετὰ τὸν πόλεμον, τοῦ Κλάδου Ἀρωγῆς (1947) καὶ τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας (1949), ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἀνασχηματισμόν, κατὰ τὸ δυνατόν, τῆς περιουσίας τοῦ Ἰδρύματος, ἡ ὁποία κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1965 ἐμφανίζεται ὡς ἐξῆς :

Δ/σμοὶ Ἐνεργητικοῦ:

1) Ταμεῖον καὶ Τράπεζαι	δρχ.	26.618.877
2) Χρεώγραφα	»	11.084.983
3) Ἀκίνητα (μεῖον ἀποσβέσεις)	»	19.542.135
4) Ἐπιπλα καὶ ἐγκαταστάσεις (μεῖον ἀποσβέσεις)	»	207.971
5) Δάνεια ἐνυπόθηκα καὶ ἀπλᾶ	»	10.481.067
6) Δημόσια Ταμεῖα λ/σμοὶ εἰσπράξεως ἐκ κρατήσεως ἀσφαλιστρῶν καὶ ἕτεροι Χρεωστ. λ/σμοὶ	»	3.501.978
7) Διάφοροι πόροι βεβαιωμένοι	»	792.063
	δρχ.	<u>72.229.074</u>

Δ/σμοὶ Παθητικοῦ:

1) Ἑλλην. Δημόσιον (Δ/σμὸς κληρικοσύμου)	δρχ.	3.348.994
2) Διάφοροι πιστωτικοὶ λογαριασμοὶ	»	4.238.283
	δρχ.	<u>7.587.277</u>
3) <u>Κεφάλαια ἐσχηματισμένα</u>		
α) Κλάδου Συντάξεων	δρχ.	57.392.632
β) Κλάδου Ἀρωγῆς	»	7.249.165
		<u>64.641.797</u>
		<u>72.229.074</u>

Συνεπεία τοῦ ὑποβιβασμοῦ τοῦ βαθμοῦ ρευστότητος περιωρισμένα ὑπῆρξαν αἱ ἐπενδύσεις τοῦ Ταμεῖου, κατὰ τὰ τρία τελευταῖα ἔτη. Ἡ εἰς ἀκίνητα ἐπένδυσις, παρὰ τὰς δυσκολίας ἃς ἐμφανίζει ἡ διαχείρισις τούτων, ἀπεδείχθη ὡς συμφέρουσα, τόσον διὰ τὴν βεβαίαν πρόσοδον ὅσον καὶ τὴν ἀσφάλειάν της. Αἱ εἰς ἀπλᾶ (μικρὰ) δάνεια χορηγήσεις εἰς ἠσφαλισμένους, δι' οὓς συνέτρεχε μία ἐκ τῶν προβλεπομένων προϋποθέσεων, ἐκινήθησαν ἐντὸς τῶν ὀρίων τῶν καθωρισμένων ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς. Οὕτω 40 μέχρι 45 αἰτήσεις τοιούτων δανείων ἤρχισαν ἱκανοποιούμεναι ἀπὸ ἔτους κατὰ μῆνα.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ «ΟΥΜΑΝΙΣΤΙΚΟΥ», Ἡ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ

Δ'

Ἐκ τῶν ἤδη λεχθέντων κατεδείχθη, ὅτι «τὰ πολυτιμότερα ὑλικά εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ὑπερ ὠνομάσθη «Οὐμανισμός», ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ»¹. Δι' αὐτὸ ὁ «Οὐμανισμός» θὰ ἠδύνατο ἄριστα νὰ ἐνταχθῆ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς χριστιανικῆς περὶ κόσμου καὶ βίου ἀντιλήψεως. Ἄντ' αὐτοῦ ὅμως ὁ «Οὐμανισμός», ἀντιφάσκων προφανῶς πρὸς ἑαυτὸν, ἐπεδίωξε τοῦ χρόνου προϊόντος νὰ καταπνίξῃ θεμελιώδη ιδιότητα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὴν πρὸς τὸ θεῖον δηλαδὴ ροπὴν, ἕνεκα τῆς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπὸ τοῦ «Οὐμανισμοῦ» ὡς πρότυπα βίου παρουσιαζόμενοι ἀρχαῖοι «Ἕλληνες ἦσαν ἀληθῶς «κατὰ πάντα δεισιδαιμονέστεροι» (Πράξ. ιζ', 22) καὶ διεκήρυττον διὰ μὲν τοῦ στόματος τοῦ Πλάτωνος, ὅτι καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ «ὁμοίωσις τῷ Θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν»², διὰ δὲ τοῦ στόματος τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι «ἀνιέρου πόλσεως καὶ ἀθέου οὐδεὶς ἐστὶν οὐδ' ἔσται θεατῆς»³.

Ἡ «οὐμανισμός», διὰ τῆς κατ' οὐσίαν ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης πραγματικότητος καὶ διὰ τῆς καταβυθίσεως αὐτοῦ «εἰς μίαν αὐτάρκη ἐκκοσμίκευσιν», ἐκήρυξεν ἐν ἀναιμικόν, οὐτοπιστικόν καὶ χιμαιρικόν ιδεῶδες, ἐστερημένον τῆς ζωτικότητος, δραστηκότητος καὶ ἐπιβολῆς, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ πρὸς τὸ

1. Paul Vignaux, La pensée au moyen âge en A. A., Οὐμανισμός καὶ μεσαιωνικὴ σκέψις, περιοδικὸν «Ἀκτῖνες», ἔτος 1939, σελ. 106—108.

2. Karl Weiss, Die Ergiehungslhre der drei Kappadozier, Freiburg im Breisgau 1903, σελ. 30. Richard W. Livingston, Ἑλληνικὰ ιδεῶδη καὶ σύγχρονη ζωὴ, μετάφρ. Δ. Χόνδρου, Βιβλιοθήκη Ἁπ. Διακονίας 29, Ἀθήναι, σελ. 98.

3. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, Ἀπολογητικὴ, ἐν Ἀθήναις 1928, σελ. 108.

Ταῦτα, συνοπτικῶς, ἐνομίσαμεν χρήσιμον, ὅπως φέρωμεν καὶ πάλιν εἰς γνῶσιν τῶν Ἠσφαλισμένων πρὸς ἐνημέρωσίν των.

Οἱ ἡσφαλισμένοι καθῆκον ἔχουν, ὅπως ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητός των, ἕκαστος φροντίζουσι διὰ τὴν ἔγκαιρον καὶ ὀλοκληρωτικὴν εἴσραξιν τῶν πόρων καὶ μὴ ἐπιτρέπουσι τὴν διαφυγὴν των. Τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Μετ' εὐχῶν

Ὁ Ἀθηῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου

θεῖον προσανατολισμός, καὶ οὕτως, ἀντὶ νὰ ἐξυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον, κατ' οὐσίαν ἐξησθένεισε καὶ ἐταπεινώσεν αὐτὸν (διὰ τῆς ἐξισώσεώς του πρὸς τὰ δημιουργήματα τῆς φυσικῆς ἀνάγκης, τῶν ἀτελειῶν καὶ τῶν ἐλλείψεων τῶν ὁποίων ἐποίησεν αὐτὸν μέτοχον). Διότι εἶναι ἀξίωμα, ὅτι ἡ ἀποχαλίνωσις τοῦ ἀνθρώπου ἄγει τελικῶς εἰς τὸν ὕληθρόν του, ὡς ἐξαντλοῦσα τὰς δημιουργικὰς του δυνάμεις διὰ τῆς ἀσχέτως πρὸς ἓνα ὑψηλὸν σκοπὸν καταχρήσεως τῆς «ἐλευθερίας»⁴. Ὁ ἄνθρωπος οὕτω μένει μόνος καὶ ἔρημος ἐντὸς τῆς ἀπροσώπου πραγματικότητος τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, ἐστερημένος ἑνὸς φίλου, δυναμένου νὰ βοηθήσῃ αὐτὸν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων του, πρὸς ἄρσιν τῶν ἐσωτερικῶν συγκρούσεων καὶ δυσαρμονιῶν καὶ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀντιζοστήτων καὶ δυσχεριῶν τῆς ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ «Οὐμανισμοῦ» στερεῖται ἀσφαλοῦς βάρους τῆς ζωῆς καὶ καλεῖται νὰ παλαίσῃ μόνος καὶ ἀβοήθητος, οὐχὶ μόνον ἐναντίον τῶν ἐξωτερικῶν καταγίδων καὶ ἐναντίον τῶν ὀρμητικῶν «χειμάρρων τῆς καρδίας» καὶ τῆς ἐσωτερικῆς «πέμπτης φάλαγγος», τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἔλεγε : «Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατεύμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου» (Ρωμ. ζ', 23). Οὕτως ὁ «Οὐμανισμός» παραγνωρίσας τὴν φύσιν καὶ τὰς ἀληθεῖς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, ἠκοδόμησε τὸ οἰκοδόμημα αὐτοῦ ἐπὶ μιᾷ σαθρᾷ καὶ μονοπλεύρου ἀνθρωπολογίας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν «οὐμανιστικῶν» θεωριῶν, αἵτινες ἐκήρυξαν τὴν ἐκ τοῦ Χριστιανισμοῦ χειραφεσίαν καὶ εἰς τὰς ὁποίας δυστυχῶς ἡ ἀνθρωπότης ἔτεινεν εὐήκοον οὖς, εἶναι γνωστά, διότι σήμερον αὕτη θερίζει, ὅτι ἐσπεῖρεν.

Ἡ ἐκ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπομάκρυνσις ὠδήγησεν εἰς ὑλιστικὴν καὶ αἰσθησιακὴν ζωὴν, κατέστησε τὴν ἄνθρωπον δοῦλον τῶν παθῶν του καὶ οὕτω τὸ περὶ «ὑπερανθρώπου» ὄνειρον τοῦ Νίτσε ἐγένετο φρικτὴ πραγματικότης, ὠδηγηθέντος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ «ὑπανθρώπου», τῆς ἀποθηριώσεως, τῆς «παλιμβαρβαρώσεως» καὶ τοῦ «νεοβαρβαρισμοῦ». Οὕτως ὁ «οὐμανιστικὸς» πολιτισμὸς ἐθεώρησε τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐξελιγμένον κτῆνος· ἐδίδαξεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπεριόριστον ἰδιοτέλειαν, «τὴν μοχθηρίαν τῆς τίγρεως» καὶ τὴν «δολιότητα τῆς ἀλώπεκος»· διέλυσε τὴν οἰκογένειαν διὰ τοῦ «ἐλευθέρου ἔρωτος» καὶ τοῦ «εὐκόλου διαζυγίου»· διέφθειρε τὴν νεότητα διὰ τῶν φροῦδικῶν παραλογισμῶν· ἐμόλυνε τὴν τέχνην διὰ τῆς ἀνηθικότητος· υἰοθέτησε τοὺς ρυθμούς τῆς μουσικῆς τῶν ἀγρίων· ἐθεοποίησε τὴν τεχνικὴν, τὸ σῶμα, τὴν εὐμάρειαν, τὴν φυλὴν, τὰς δυναστικὰς φύσεις, τὴν ἐπι-

4. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, Ἡ οὐσία καὶ τὸ βάθος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1937, σελ. 16.

στήμη, τὴν μαγείαν, τὴν φύσιν καὶ ἀντικατέστησε τὴν θρησκείαν τοῦ πνεύματος διὰ τῆς θρησκείας τῆς σαρκός, διὰ τῆς σωματολατρείας⁵. Ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ταύτῃ ὑψώσε τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ὁ (ὑπεράνθρωπος), δηλαδή ὁ «παλαιὸς ἄνθρωπος», «πεπληρωμένος πάσῃ ἀδικίᾳ..., μεστὸς φθόνου, φόνου, δόλου, κακοηθείας, ὕβριστής, ὑπερήφανος, ἀλαζών, ἐφευρετὴς κακῶν», ἐπὶ πλεόν «ἀσύνθετος» καὶ «ἄσπονδος», καταπατῶν συνθήκας καὶ σύμφωνα καὶ σπονδὰς καὶ φιλίας, «ἄστοργος, ἀνελεήμων» (Ρωμ. α', 29-31), μὴ σεβόμενος τὸ γῆρας, τὰ νήπια καὶ τὰς γυναῖκας, μὴ ὑπολογίζων τοὺς ἀσθενεῖς, καίων, ἐρημῶν, δηῶν, ἀρπάζων, καταστρέφων κατὰ προδιαγεγραμμένον σχέδιον, δημιουργῶν τὴν φρίκην τῶν στρατοπέδων συγκεντρώσεως, τὰς σκηνὰς τοῦ Μπούχενβαλτ, τὰς ποικίλας ναζιστικὰς ἀγριότητας. «Homo homini lupus»! Ὡς λέγει ὁ Maritain, «κατὰ τὸ μέτρον, καθ' ὃ ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἔπαυσε νὰ ἔχη ὡς κέντρον τοῦ τὸν Θεόν, ἀπώλεσε καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴν του οὐσίαν: ἴδου τί ἀποτελεῖ τὴν τραγωδίαν τῆς ἐποχῆς μας»⁶. Οὕτω διεσπάσθη ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπιτευχθεῖσα καὶ συγκρατουμένη ἐνότης τῆς Εὐρώπης καὶ ὁ πολιτισμὸς, ὡς λέγει ὁ Κλεμὰν Βωτέλ, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς «κρίσεις οἰκονομικὰς, σινικὰ τείχη μεταξὺ τῶν ἔθνῶν, ἀνεργίας, ἀθλιότητα καὶ εἰς ἐπιστέγασμα ὅλων ἓνα διαβολικὸν πόλεμον»⁷ μετὰ πασῶν τῶν φρικτῶν αὐτοῦ συνεπειῶν.

Ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς⁸, ἡ μεγάλη συμβολὴ τῆς συγχρόνου ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας, —ἀκόμη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας αὕτη ἔχει ἀντιχριστιανικὸν προσανατολισμὸν—, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι αὕτη βοηθεῖ νὰ συνειδητοποιήσωμεν τὸ τραγικὸν κατάντημα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ζῆ ἐντὸς τῶν ἐνδοκοσμικῶν πλαισίων, ἀγνοῶν ἢ παραθεωρῶν τὴν περιοχὴν καὶ διάστασιν τῆς πραγματικότητος, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ. Οἰαδῆποτε ἐκ τῶν μορφῶν ἢ κατευθύνσεων τοῦ σημερινοῦ Ὑπαρξισμοῦ δὲν τρέφεται μὲ χιμαίρας καὶ αὐταπάτας, δὲν ἐξωραΐζει τὴν πραγματικότητα, δὲν ἐπιχρυσώνει τὸ κακόν, δὲν παρουσιάζει οὐτοπιστικὴν αἰσιοδοξίαν, ἀλλὰ μὲ εἰλικρίνειαν καὶ ρεαλισμὸν περιγράφει τὴν θλιβερὰν κατάστασιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἥτις ζῆ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ. Τὰ γνωρίσματα τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς εἶναι εἴτε ὁ μηδενισμὸς ἢ ἡ σκληρότης καὶ ἀγριότης

5. Ν. Ἰ. Λοῦβαρι, Μεταξὺ δύο κόσμων, ἐν Ἀθήναις 1949, σελ. 60—65.

6. Ἀλεξάνδρου Τσιριντάνη, Πνευματικὴ ζωὴ καὶ κοσμοθεωρία, περιόδ. Ἄκτινες, Πάσχα 1943, ἀρ. 36, σελ. 76.

7. Περ. Ζωή, ἔτος 1944, σελ. 84 ἔτος 1945, σελ. 1, 3, 73.

8. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθεῖσα καὶ δημιουργουμένη νέα ἀνθρωπίνη ὑπαρξις (Λόγος πρὸς φοιτητάς), ἐν Ἀθήναις 1966, σελ. 11—12.

τοῦ «ὑπερανθρώπου» τοῦ Νίτσε· εἴτε ἡ βασιανιστικὴ μέριμνα, τὴν ὁποίαν περιγράφει ὁ Χάϊντεγγερ· εἴτε ἡ ἐνοχλή, ὁ πόνος, ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας καὶ ὁ θάνατος τῶν «ὀριακῶν καταστάσεων» τοῦ Γιὰσπερς· εἴτε ὁ κόρος, ἡ πλήξις καὶ ἡ ναυτία, τὴν ὁποίαν περιγράφει ὁ Σάρτρ· εἴτε τὸ ἀδιάκοπον κατακλύσιμα τοῦ σισυφείου λίθου, ὅπως τονίζει ὁ Καμύ· εἴτε ἡ ἀγωνία, ἡ ἀμφιβολία καὶ ὁ τρόμος, ὅπως περιγράφει ὁ Κίρκεγκχαρντ· εἴτε ἡ ἀπελπισία, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ καταπολεμήσῃ ὁ Μαρσέλ· εἴτε ἡ φθορά, ἐναντίον τῆς ὁποίας στρέφεται ὁ Μπερντιάεφ. Αἱ περιγραφαὶ τῶν ὑπαρξιστῶν εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ὑπενημιζοῦν πως τὰς ἀπαραμίλλους περιγραφὰς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι κατὰ τρόπον ρεαλιστικὸν περιγράφουν τὸν τετραυματισμένον ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἄνθρωπον, ὅστις ἔχει ἀφήσει τὸν ὁδοστρωτῆρα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς μάζης νὰ ἰσοπεδώσῃ τὴν προσωπικότητά του καὶ νὰ συνθλίψῃ τὴν ἀτομικὴν του ὑπαρξίν.

Ἐπειτα ἡ ἐκ τοῦ Χριστιανισμοῦ χειραφεσία τοῦ «Οὐμανισμοῦ» ἐξημίωσεν αὐτὰς ταύτας τὰς κλασικὰς σπουδὰς. Ἐντὶ τῆς κριτικῆς μελέτης τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τῆς ὀργανικῆς ἐντάξεως αὐτῶν ἐντὸς τῶν καθ' ὅλου πολιτιστικῶν συναρτήσεων τῆς ἐποχῆς των πρὸς σύλληψιν τοῦ νοήματος καὶ τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιῶν, τὰς ὁποίας ἐβίωσαν καὶ ἐπραγματοποίησαν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦλάχιστον ἐκπρόσωποι τοῦ ἀρχαίου κόσμου, οἱ περισσότεροι τῶν «οὐμανιστῶν», ἔρποντες εἰς τὰς αὐτὰς τῶν Βοργιῶν ἢ διεφθαρμένων ἡγεμόνων τῆς ἐποχῆς των, περιορίζοντο εἰς μίαν στείραν, ἄγονον καὶ ἄνευ βαθυτέρου νοήματος μελέτην, εἰς δουλικὴν ἀπομίμησιν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εἰς ἄψυχον καὶ νεκρὰν προστάθειαν ἀπομιμήσεως τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται προφανές, ὅτι τὸ «οὐμανιστικόν» ἰδεῶδες ὡς παρουσιάσθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ, εἶναι τελείως ἀνεπαρκές καὶ ἀκατάλληλον πρὸς ἀνθρώπῳ τῆς ἀνθρωπότητος. Βεβαίως δὲν πρέπει νὰ ἀγνοήσωμεν τὰ μὴ ἀντιτιθέμενα πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν ἐκλεκτὰ αὐτοῦ στοιχεῖα. Πρὸ πάντων δὲν πρέπει νὰ ἀγνοήσωμεν τὰ ἰδεώδη καὶ τοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς τῆς ἑλληνικῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος. Παραλλήλως ὅμως δεόν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ ἰδεώδη ταῦτα, ἐκκολαφθέντα μακρὰν τοῦ πλήρους φωτὸς τῆς ἐν Χριστῷ ὀλοκληρωμένης θείας Ἀποκαλύψεως εἶναι ἀτελῆ ἢ καὶ ἐν τισι σημείοις ἀντίθετα πρὸς τὰς συγχρόνους ἀνθρωπιστικὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἐπέβαλεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν ὁ Χριστιανισμὸς. Οὕτως ἡ στάσις ἡμῶν ἐναντι τῆς κλασικῆς παραδόσεως δεόν νὰ εἶναι οὐχὶ δουλική, ἀλλὰ κριτικὴ καὶ ἐλευθέρα.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ἐκλεκτὲς σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

ΝΑ ΚΑΝΗΣ ΤΟ ΚΑΛΟ, ΧΩΡΙΣ Ν' ΑΠΟΒΛΕΠΗΣ ΣΕ ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ Σ' ΑΠΟΛΑΥΕΣ

(Ἀπὸ τὴν ὁμιλία στὴ Γένεση)

Πές μου, ποιὸς εἶναι ὁ λόγος καὶ γιατί ξιππάζεσαι στὸν ἔπαινο τῶν ἀνθρώπων; Δὲν ξέρεις πὼς τὰ παινέματά τους ἀνεμοσκορπίζονται καὶ χάνονται σὰν νᾶναι ἴσκιος καὶ σὰν κάτι κι' ἀπὸ τὸν ἴσκιον ἀκόμη ἀσημαντότερο; Ἐκτὸς ὁμως ἀπ' αὐτό, κι' ὁ χαρακτήρας τῶν ἀνθρώπων εὐκολὰ γυρίζει κι' εὐκολομετάβλητος εἶναι· καὶ οἱ ἴδιοι ποὺ σήμερα μὲν σ' ἐπαινοῦναι, αὔριο σὲ κατηγοροῦνε· δὲν μπορεῖ ὁμως, μὲ κανένα τρόπο, νὰ γίνῃ τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ.

Ἄς μὴν εἴμαστε λοιπὸν ἀνόητοι, κι' ἄς μὴ ξεγελοῦμε μάταια κι' ἄσκοπα τοὺς ἑαυτοὺς μας. Γιατί κι' ἂν κάνωμε κάποιο καλό, καὶ δὲν τὸ κάνωμε μονάχα γι' αὐτό, γιὰ νὰ συμμορφωθοῦμε μὲ τὴν ἐντολή τοῦ Κυρίου μας, καὶ νὰ τὸ ξέρη ἐκεῖνος μονάχα, ἄδικα κοπιᾶζομε, κι' ἀποστεροῦμε τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ κάθε ἀνταμοιβῆ γι' αὐτό. Γιατί αὐτὸν ποὺ κάνει κάποιο καλό, ἐπειδὴ κυνηγᾷ τὴν ἀνθρώπινη δόξα, εἴτε κατορθώσει νὰ τὴν ἀπολαύσῃ εἴτε κι' ὄχι (γιατί συχνά, ἐνῶ κάθε του πράξη, σ' αὐτὸ ἀποβλέπει, οὔτε κι' αὐτὴ δὲν κατορθώνει νὰ χαρῆ)· εἴτε λοιπὸν κι' ἂν ἐπιτύχῃ, εἴτε κι' ἂν ἀποτύχῃ, ἀρκετὴν ἀνταμοιβὴν ἔχει πάρει στὸν κόσμον αὐτὸ καὶ καμμιά ἄλλη δὲν θὰ πάρῃ στὸν ἄλλο γι' αὐτό.

Γιατί λοιπὸν; Ἐπειδὴ πρόλαβε, κι' ἀποστέρησε τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ τὸ νὰ τὸν κρίνῃ, νὰ τὸν τιμήσῃ ὁ Θεὸς, κι' ἐπροτίμησε τὰ τωρινὰ ἀπὸ τὰ μελλούμενα, καὶ τὴν δόξα τὴν ἀνθρώπινην, ἀπὸ τὴν ἀπόφαση τοῦ δίκαιου Κριτῆ. Ἄν πάλιν γι' αὐτὸ καὶ μόνο κάνωμε κάποιο θεάρεστο ἔργο, ὥστε σ' ἐκεῖνου μονάχα τ' ἄγρυπνο μάτι ν' ἀρέσωμε, ποὺ ὅλα εἶναι μπροστά του γυμνά κι' ὀλοφάνερα, τότε κι' ἀδαπάνητος μᾶς μένει ὁ θησαυρὸς, καὶ βέβαιη ἡ ἀνταμοιβή· καὶ ἡ ὠραία αὐτὴ προσδοκία κι' ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν μᾶς δίνει παρηγοριά· κι' ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι μᾶς περιμένει ἡ ἀνταμοιβὴ ἀσφαλισμένη σὰν μέσα σ' ἓνα ἀπαραβίαστο ταμεῖο, θ' ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ δόξα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Γιατί τότε τὴν ἀπολαβαίνομε πλουσιώτερα, ὅταν τὴν καταφρο-

νᾶμε· ὅταν δὲν τὴν ζητᾶμε, ὅταν δὲν τὴν καταδιώκωμε.

✱

Καὶ γιὰτὶ παραξενεύεσαι ἂν γίνεται αὐτό, μ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουνε πνευματικὲς ἐπιδιώξεις, ὅταν καὶ γιὰ τοὺς κοσμοφίλους αὐτοὺς καταφρονοῦνε κ' αὐτοὺς παραμερίζουνε κυρίως οἱ περισσότεροι, ποὺ θέλουνε νὰ κυνηγᾶνε τὶς ἀνθρώπινες ἐπευφημίες· καὶ θὰ βρῆς πῶς ὅλοι τοὺς περιγελοῦνε γιὰ τὴν κομποφάνειά τους, τὴν ματαιοδοξία τους. Τί λοιπὸν ἀθλιώτερο θὰ μπορούσε νὰ γίνη γιὰ μᾶς ποὺ ἐπιδιώκωμε τὰ πνευματικά, ἀπὸ τὸ νὰ χάσκωμε κ' ἐμεῖς ὅπως ἐκεῖνοι στ' ἀνθρώπινα παινέματα, κ' ἀπὸ τὸ νὰ μὴν ἱκανοποιούμαστε μὲ τὸν ἔπαινο τοῦ Θεοῦ; ὅπως κ' ὁ Παῦλος λέει «οὔ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ»¹. Ὁ ἔπαινός του δὲν προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Θεό.

✱

Δὲν βλέπεις, ἀγαπητέ μου, τί γίνεται καὶ στὶς ἵπποδρομίες; Πῶς κ' αὐτοὶ ποὺ ὀδηγοῦνε τ' ἄλογα, ἐνῶ ὅλο τὸ πλῆθος γύρω γύρω ξεσπᾶ σ' ἐπευφημίες, αὐτοὺς οὔτε τοὺς λογαριάζουν, οὔτε κ' ἀπολαβαίνουν τὴν χαρὰ ἀπὸ τὶς ἐπευφημίες ἐκεῖνες· παρὰ ὅλοι σ' ἓνα μονάχα βλέπουνε, πρὸς τὸν βασιλιᾶ ποὺ κάθεται στὴ μέση, καὶ προσέχοντας στὰ νεύματά του καταφρονᾶνε τὸ πλῆθος, καὶ τότε μόνον μεγαλοπιάνονται, ὅταν ἐκεῖνος τοὺς στεφανώσῃ;

Ἄκολουθῶντας λοιπὸν καὶ σὺ τὸ παράδειγμά τους, νὰ μὴν πολυσκοτίζεσαι γιὰ τὶς ἀνθρώπινες ἐπευφημίες, οὔτε νᾶσαι γι' αὐτὸ ἐνάρετος, ἀλλὰ περίμενε τὴν ἀπόφαση τοῦ δίκαιου Κριτῆ, καὶ προσέχοντας στὰ νεύματά του νὰ κανονίξῃς ἔτσι κάθε πράξη σ' ὅλη σου τὴ ζωὴ, ποὺ κ' ἐδῶ νὰ ζῆς πάντα μὲ χρηστὲς ἐλπίδες, κ' ἐκεῖ ν' ἀπολαύσῃς τὰ αἰώνια ἀγαθά.

¹ Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

1. Ρωμ. β', 29.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, ὁτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφερείας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἑτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Α'

Ὁ Θεὸς δημιουργεῖ τὸ ὕλικὸ σύμπαν, τὸ ὁποῖον κινεῖται αὐτοματιστικῶς, μηχανικῶς καὶ κατὰ τοὺς τεθέντας φυσικοὺς νόμους. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ δημιουργήσῃ ὄντα μὲ ἐλευθερίαν ἐκλογῆς, ὥστε αἱ πράξεις των νὰ εἶναι ἠθικῶς ὑπολογίσιμοι. Ἦθελε νὰ ἔχῃ ὄντα, τὰ ὁποῖα νὰ ἐκτιμήσῃ, ἀγαπήσῃ, ἐπαινήσῃ, ἀνυψώσῃ καὶ δοξάσῃ, ὄντα ὅμοια μὲ Αὐτὸν ποῦ εἶναι Ἐλεύθερος. Τὰ ἄλλα ὄντα ἀναγκαστικὰ κάνουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ γῆ π.χ. στρέφεται κατὰ τοὺς ὀρισμένους νόμους, ἐκτελεῖ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ ζῶον κινεῖται, ἡ πέτρα πέφτει κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ κ.λ.π. Τὰ ὄντα αὐτὰ κινουῦνται ὡς τὰ ρομπότ καὶ δὲν εἶναι δεκτικὰ ἐκτιμήσεως καὶ βραβεύσεως, εἶναι ἠθικὰ μηδενικά, τὸ πᾶν γίνεται ἀναγκαστικῶς καὶ μοιραίως.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκπρόσωπος ἄλλης τάξεως ὄντων, ποῦ ἀνήκει στὸ σύμπαν τῆς ἐλευθέρως ἐκλογῆς, ὥστε αἱ πράξεις του νὰ εἶναι δεκτικὴ ἠθικοῦ χαρακτηρισμοῦ. Στὴν περίπτωσι ποῦ ὁ ἄνθρωπος, κάμνοντας κακὴ χρῆσι τῆς ἐλευθερίας του, πέσῃ, καὶ τοῦτο μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀτέλεια τοῦ ἀνθρώπου, προβάλλεται ἡ ἐξῆς ἐρώτησις: Γιατὶ ὁ τέλειος Θεὸς νὰ κάμῃ ἀτελεῖ τὸν ἄνθρωπον; Ἄλλ' ὁ Θεὸς ἠδύνατο νὰ τὸν κάμῃ ὡς τὰ ἄλλα ὄντα, ἀλλὰ θὰ ἦτο ἠθικὸ μηδενικὸ, ἀνεπίδεκτο ἐκτιμήσεως κλπ. Τοῦ ἔδωσε λοιπὸν τὴν ἐλευθερίαν ἐκλογῆς, ὡς δῶρον, τὸν ἔπλασε κατ' εἰκόνα Του. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ «ὡς ἀπλοῦν τι αὐτόματον ἐστερημένος οἰασθήποτε ἠθικῆς ἀξίας κινούμενος καὶ ἐνεργῶν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης...πλασθεῖς ἵνα ὁμοιωθῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἐπροικίσθη κατ' ἀνάγκην καὶ δι' αὐτεξουσίου, παρέχοντος αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ πονηροῦ καὶ ἀγαθοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶχεν οὗτος ἐξουσίαν μένειν καὶ προκόπτειν ἐν τῷ ἀγαθῷ, ὡσαύτως δὲ καὶ τρέπεσθαι ἐκ τοῦ καλοῦ καὶ ἐν τῷ κακῷ γίνεσθαι, τοῦ Θεοῦ παραχωροῦντος διὰ τὸ αὐτεξουσίον» (Μ. Βασιλ. Τρεμπ. Δογμ. Α', 16).

Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ του λοιπὸν ἦτο δυνατὸν νὰ στραφῇ ἢ πρὸς τὰ ἀριστερὰ παρακίονοντας στὸ Θεό, ἢ πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπακούοντας. Τοῦ ἔδωσε μιὰ κρίσιμον στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβε εὐκαιρία νὰ ἐκλέξῃ τὴ σπουδαιότητα αὐτῆ πρᾶξι τῆς ἐκλογῆς. Καὶ εἶναι ἡ σικηνὴ τῆς δοκιμασίας τῆς Ἐδέμ. Ἡ Βίβλος μᾶς λέγει, ὅτι ἓνα μεγάλο γεγονός συνέβη στὴν Ἐδέμ. Ὁ ἄνθρωπος ἔκαμε κακὴ χρῆσι τῆς ἐλευθερίας του. Δὲν ἠγάπησε τὸν Θεόν, δὲν ὑπήκουσε, τὸν ἐθεώρησε ψεύστην. Ὑπήκουσε στίς εἰσηγήσεις τοῦ ἄλλου

πνεύματος, τοῦ πονηροῦ. Τὸ γεγονός τῆς πτώσεως ἔχει περιεχόμενον ἑνὸς καρποῦ. Ἄξιον ἔχει ἡ στάσις τοῦ Γενάρχου καὶ ὄχι ὁ καρπός. Ἡ ἐντολή μποροῦσε νὰ ἔχη καὶ ἄλλο περιεχόμενον.

Εἰς τὸ βάθος λοιπὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἔχομεν τὴν πτώσιν. Ὁ ἀνθρώπος ἀπεκόπη ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἄλλ' αὐτὸ εἶχε ἀντίκτυπον σοβαρόν. Εἶχε 1) στὴ ψυχῇ, ὅπου ἔχομεν τὸν ἐλεγχον τῆς συνειδήσεως, συσκοτίσιν διανοίας, διαφθορὰν καρδίας, τὸν φόβον, τὸ ψεῦδος καὶ τέλος τὸν πνευματικὸ θάνατο, τὸν αἰώνιο χωρισμὸ ἀπὸ τὸν Θεόν. 2) Στὸ σῶμά μας, τὸ περίβλημα τῆς ψυχῆς, ποῦ μπῆκε τὸ μικρόβιον τῆς θνητότητος μετὰ τὸν θάνατον (Ρωμ. ε', 12) καὶ 3) στὴ φύσιν ποῦ ἐταπεινώθη καὶ ἔλαβε τὸν χαρακτήρα τῆς δουλείας, καὶ εἶχε ἀποτελέσματα μεγίστης σπουδαιότητος στὸ πνευματικὸ σύμπαν (Ρωμ. γ', 21). Ἡ κατάστασις τῆς φύσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν στάσιν μας πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ μεγάλη ἐξάρτησις ἀντηγεῖ καὶ φωνάζει διὰ μέσου τῆς βίβλου. Αἱ ἐπιδημίαι, λιμοί, λοιμοί, σεισμοὶ κλπ. εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ἀποκοπῆς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴ σχέσιν τῆς μετὰ τὸ Θεὸ ('Ησ. 19-20).

Καὶ ἔτσι τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου φαίνεται ὅτι ἀπέτυχεν. Ἄλλ' ἡ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου ἀνέστειλε μὲν τὴν περαιτέρω πορεία του, ἀλλὰ χωρὶς νὰ χαθῆ ὁ ἀνθρώπος τελικὰ, γιατί ἐτακτοποιήθη μετὰ ἐπανόρθωσιν ποῦ ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς στὸν πρῶτο ἀνθρώπον· εἶναι τὸ «πρωτευαγγέλιον» (Γεν. γ', 15), «Ἡ ἐλπίς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν πρωτόπλαστον ἐν τῷ λεγομένῳ πρωτευαγγελίῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ προεκηρύχθη ἡ ὀλοσχερὴς ἦττα τοῦ ὄφρατος ὑπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γυναικός, ὅπερ ἐν τέλει θὰ συνέτριβε τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφρατος, ἐβεβαίωσε συγχρόνως ὅτι αἱ συνέπειαι τοῦ ὀλισθήματος τοῦ Ἀδάμ δὲν ἦσαν ἀνεπανόρθωτοι, ἀπέμενον δὲ μετὰ τὴν πτῶσιν εἰς τὸν ἀνθρώπον δυνάμεις καὶ προσόντα, χάρις εἰς τὰ ὁποῖα οὗτος ἐν καιρῷ θ' ἀποκαθίστατο εἰς τὸ ἐξ οὗ ἐξέπεσεν ὕψος» (Δογμ. Τρεμπ. 11 σ. 527). Περνοῦν αἰῶνες. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἐθολώθη, ὁ ἀνθρώπος περιῆλθεν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν. Ὁ Θεὸς ἐργάζεται γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπαρτίζει τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος καὶ διὰ τῶν προφητειῶν τῆς Παλ. Διαθήκης, προλέγει τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τῆς λυτρώσεως διὰ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ μετὰ τὸν δοθέντα Νόμον «παιδαγωγεῖ» τὸν ἀνθρώπο νὰ πιστεῦσῃ στὸν μόνον Σωτῆρα Χριστὸν (Γαλ. γ', 24).

Καὶ ὅταν «ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», ἦλθε στὸ κόσμον Προσωπικότης ὑπερβατικῆς θείας. Μπαίνει στὸ πλαίσιον τῆς ἀνθρωπότητος γιὰ νὰ ἐργασθῆ ὡς νέος Ἀδάμ. Εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γιὰ τὸν ὅποιον ἡ Βίβλος μᾶς λέγει ὅτι: 1) ἐπραγματοποίησε τὸ ἰδεῶδες τοῦ τελείου ἀνθρώπου, καθὼς τοῦτο συνέλαβεν ὁ Θεός. Κανεὶς πλὴν τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐπραγματοποίησε τὸ τελειον περι ἀνθρώπου ἰδεῶδες ἱστορικά. 2) Διακηρύττει ὅτι εἶναι ὁ ἀπε-

σταλμένος να κανονίση τὸ ἐκκρεμὲς ζήτημα τῆς πτώσεως καὶ τῆς ἁμαρτίας. Ἐγίνε ἐκπρόσωπος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τῆς ἠθικῆς τάξεως γιὰ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐπισήμως. Ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ μοναδικὴ κρίσιμος στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν διεδραματίσθη τὸ δρᾶμα τῆς λυτρώσεως. Βαστάζει ὅλες τὶς ἁμαρτίες ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ δι' ἐκουσίας πράξεως δέχεται τὸν θάνατον ὡς ἐπαξίαν τιμωρίαν γιὰ τὴν ἱκανοποίησι τῆς διαταραχθείσης ἠθικῆς τάξεως καὶ γίνεται μοναδικὴ ἐπανόρθωσις τῆς ἀρχικῆς πτώσεως (τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ). Ἐχει περιεχόμενον ἠθικόν, τὸ ὁποῖον μένει ὡς βᾶσις, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ὁλόκληρος κόσμος, ὅστις θὰ σωθῇ καὶ θὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν δόξαν καὶ τὴν τελειότητα τοῦ Χριστοῦ (Τίτ. β', 11-14, γ', 4-7), πιστεύοντας εἰς τὸν Χριστόν. «Ἐνας ἁμαρτωλὸς ὠνειρεύθη ὅτι ὁ Θεὸς τὸν κυνηγοῦσε καὶ ἔτρεχε νὰ γλυτώσῃ, ἀλλὰ σὲ μιὰ γωνιά νά!! ὁ Θεὸς μπροστά του. «Γιατί τρέχεις!» τοῦ λέγει. «Εἶμαι ἁμαρτωλός, ἀπαντᾷ αὐτός, καὶ σὲ φοβᾶμαι! θὰ μὲ τιμωρήσῃς!». «Καλά, δὲν ἔμαθες, τοῦ λέγει ὁ Θεός, ὅτι σὲ ἐτιμώρησα; πάλι θὰ σὲ τιμωρήσω;» «Πότε, πῶς;» λέγει αὐτὸς τρέμων. «Νά, ἐπάνω στὸ σταυρό! Ἐσὺ ἐτιμωρήθηκες ἐκεῖ στὸ πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ μου. Γιὰ λογαριασμὸ σου ἔπαθεν ὁ Υἱός μου. Τὸ χρέος σου ἐξωφλήθη, «μὴ φοβᾶσαι, μόνον πίστευε». «Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν...» (Β' Κορ. ε', 21, 14) Ἀκολουθεῖ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀπόδειξις τοῦ γεγονότος τῆς λυτρώσεως. Ἐὰν προσεφέρθη λύτρωσις καὶ ἔγινε δεκτὴ καὶ ἐπῆλθε τακτοποίησις, τότε ὁ ἐκπρόσωπος πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος, ὄχι μὲ τὴν νέκρωσιν, ὡς ἀπόδειξις τῆς ἐπιτελεσθείσης λυτρώσεως (Ρωμ. δ' 25). Ὁ Θεὸς λοιπὸν τὸν ἀνέστησε καὶ ἄνοιξε τοὺς οὐρανοὺς, γιὰ τὴν ἐπηκολούθησε τέλος ἢ ἀνύψωσις ἐν δόξῃ. Ἡ ἀνύψωσις τοῦ Ἀντιπροσώπου μας ἔγινε καὶ γιὰ μᾶς, εἶναι μιὰ ἐγγύησις ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἡ θέσις μας. Ὡς πρόδρομος εἰσῆλθε, ἄνοιξε τὴν πόρτα γιὰ νὰ μὴ κλεισῇ ποτὲ καὶ νὰ εἶναι προσιτὴ στὸν καθένα ἐξ ἡμῶν (Ἐβρ. θ', 24).

Τοιοῦτοτρόπως «διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ Του ὡς νέου Ἀδάμ τῆς χάριτος ἐξ οὐρανοῦ κατελθόντος, τὸ ἐκκλῖναν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπινον γένος ἐπανάγεται εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἐπαναφέρουσαν αὐτὸ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἀθανάσιαν καὶ τὸν ἐν οὐρανοῖς Παράδεισον» (Δογμ. Τρεμπ. Τ 1 σ. 514). «Ὅταν ἀπέθανε γι' αὐτοὺς (τοὺς ἀνθρώπους) εὗρον ἀνάπαυσιν ὅταν ἀναστήθηκε γι' αὐτοὺς, ἀπέκτησαν ἐλευθερίαν, ὅταν κάθησε στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα Του, ἔλαβαν εὐνοια καὶ τιμὴ καὶ δόξα. Ἡ ἀνάστασις καὶ ἀνύψωσις τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἀνύψωσις, ἀποδοχὴ, δοξασμὸς ὅλων τῶν ἰδικῶν Του, γιὰ τὸ εἶναι κεφαλὴ τους καὶ ἀντιπρόσωπός τους. Τὸ ὅτι λοιπὸν κάθησε στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδοχὴ τοῦ προσώπου τοῦ Ἐγγυητοῦ, ὑποδοχὴ τοῦ Ἐκπροσώ-

που, και επομένως ότι έγιναν δεκτές οι ψυχές μας. Βλέπε, πιστέ, σ' αυτό τη βέβαιη απελευθέρωσή σου από τη κατάκρισι «Τίς ὁ κατακρίνων;» Ποιὸς θὰ κατακρίνη ὅσους εἶναι ἐν τῷ Ἰησοῦ στὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ; (C.H.S. Spurgeon). Καὶ ὁ Ἀποστολ. πατὴρ Κλήμης Α' γράφει σχετικῶς: «Αὕτη ἡ ὁδός, ἀγαπητοί,, ἐν ἧ εὐφορῶν ἡμῶν, τὸν προστάτην καὶ βοηθὸν τῆς ἀσθενείας ἡμῶν. Διὰ τούτου ἀτενίζομεν εἰς τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν, διὰ τούτου ἐνοπτριζόμεθα τὴν ἄμωμον καὶ ὑπερτάτην ὄψιν αὐτοῦ, διὰ τούτου ἠνεώχθησαν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καρδίας, διὰ τούτου ἡ ἀσύνετος καὶ ἐσκοτισμένη διάνοια ἀναθάλλει εἰς τὸ φῶς, διὰ τούτου ἠθέλησεν ὁ Δεσπότης τῆς ἀθανάτου γνώσεως ἡμᾶς γεύσασθαι, ὅς ὢν ἀπαύγασμα τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ...».

Ἴδου τὰ γεγονότα ποὺ ἀποτελοῦν τὸ θεῖον σχέδιον, ποὺ ἐξετυλίχθησαν στὴν ἱστορία καὶ δὴ τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἡθικοῦ σύμπαντος. Κάθε ψυχὴ ποὺ ἐπίστευε καὶ πλησιάζει τὸν Θεὸν βάσει τῶν γεγονότων αὐτῶν καὶ ὄχι τῶν ἰδικῶν τῆς προσπαθειῶν, μπαίνει στὴ νέα κληρονομία τοῦ Νέου Ἀδάμ (τοῦ Χριστοῦ), πέρνει τὴ νέα ζωὴ ποὺ θὰ ἔχη τοὺς πνευματικούς καρπούς, ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη κλπ. (Γαλ. ε', 22-23) καθὼς τὸ ἤλεκτροφόρο σύρμα ποὺ μετὰ τὸ σύνδεσμο φέρει τὸ φῶς. Οἱ καρποὶ εἶναι ἀπόδειξις ὅτι ἐγινε ἡ λύτρωσις (Κολ. γ', 1-15). Καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆ νὰ πῆ «τώρα μετὰ τὴν ἐνανθρώπησίν σου ὑπῆρξες ὁ δεῦτερος Ἀδάμ, ποὺ ἀντίθετα μετὰ τὸν πρῶτο, ἐγίνες ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀντλεῖ τὴ λύτρωσι, τὴ συγγνώμη καὶ τὴν ἀγιαστικὴ χάρι. Μετὰ τὸ νὰ πάρῃς τὴ δικὴ μας φύσι, σὰν προζύμι καὶ νὰ τὴν καθηλώσῃς στὸ σταυρό, ἔσωσες ὁλόκληρο τὸ φύραμα, τὴν ἀνθρωπότητα, ἀπὸ τὴ φοβερὴ θανατικὴ καταδίκη καὶ τῆς ἔδωσες τὴ ζωὴ τὴν καινούργια καὶ πνευματικὴ καὶ ὑπερφυσικὴ. Τὴ ζωὴ τὴ δικὴ σου. Τὸ σκέπτομαι αὐτό, καὶ κυριεύομαι ἀπὸ βαθειὰ συγκίνησι κι' ἀπὸ δέος. Ἡ λύτρωσί μου καὶ ἡ θεοποίησί μου κόστισαν σὲ σένα μιὰ ἀσύληπτη θυσία καὶ ἓνα ἄμετρο πόνον» (Ἀρχ. Ν. Α. Γκατζιρούλης—«Ἐφημέριος» σ. 551/1966).

Ἡ Βίβλος λοιπὸν καλεῖ τὸν ἄνθρωπον, πάντα ἄνθρωπον, ὄχι αὐτὸς νὰ κάμῃ τὴν λύτρωσιν, γιὰ αὐτὴ ἐγινε μετὰ ἓναν τρόπον μοναδικόν, ἀλλὰ νὰ λάβουν τὴν χάριν καὶ νὰ μποῦν στὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, σχέδιον στὸ ὁποῖον συγκεκριμένα μᾶς ὀδηγεῖ ἡ ἔρευνα τῆς ἱστορίας καὶ τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκθέτει θεόπνευστα ἡ Βίβλος. Εἰς τὸ βιβλικὸν αὐτὸ φῶς καλούμεθα ὅλοι, προκειμένου νὰ λάβωμεν γνώσιν, ἀλλὰ καὶ πεῖραν τῆς ἐν Χριστῷ λυτρώσεως ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν λύσιν τοῦ ἀνθρωπολογικοῦ ἡθικοῦ προβλήματος, δηλ. νὰ πιστεῦσωμεν.

Μία επίσκεψις εἰς τὴν Κρήτην

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΜΙΝΩ·Ι·ΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Ἡ πατρις τῆς ἐλευθερίας

Στὴν Κρήτη. Κάθε φορὰ πού ἐπισκεπτόμεθα τὴν μεγαλόνησον καὶ ἰδιαιτέρως τὸ Ἡράκλειο, στριφογυρίζει ἡ ἀνέμη τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν ἐντυπώσεων μας καὶ ζωντανεῦει μιὰ μεγάλη καὶ πολύμορφη ἱστορία. Τὰ γεγονότα καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς συνθέτουν μιὰ εἰκόνα πού τὸ ἀγκάλιασμά της δημιουργεῖ δλόκληρους συγκλονιστικούς ἐσωτερικούς κόσμους. Οἱ ἀγῶνες της καὶ ὁ ἥρωϊσμός τῶν κατοίκων της προβάλλουν αὐτὴν φωτεινὰ σύμβολα πολλαπλῆς ἐκδηλώσεως πού ἀξίζει νὰ σταματήσῃ κανεὶς σὲ κάθε φάσι των.

Πλῆθος κυριάρχων καὶ κατακτητῶν στὸ πέρασμα τῶν χρόνων. Ἄραβες καὶ Σαρακηνοὶ καὶ Ἐνετοὶ καὶ Τοῦρκοὶ καὶ Ἕλληνες. Ἑλληνικὴ ἢ ψυχὴ τῆς μεγαλονήσου μέσα στὸ πέρασμα τῶν κατακτητῶν. Τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πνεῦμα, διάχυτο καὶ ζωντανὸ ἀνάμεσα σὲ κάστρα βενετσιάνικα καὶ πύργους τουρκοικούς—τοὺς κουλάδες— καὶ σὲ ἄλλες ἐπιφανειακὰς μορφὰς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως λαῶν πού ἐστάθησαν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν κατακτητὲς της.

Οἱ ξένοι πού καταφθάνουν κατὰ χιλιάδας τὴν ἐποχὴ ἰδίως αὐτὴν, ὡς περιηγηταὶ καὶ ὡς μελετηταὶ, καταλαμβάνονται ἀπὸ θαυ-

Καὶ παρ' ὅλον τὸ ἐξ Ἀποκαλύψεως Βιβλικὸ φῶς, πού μᾶς προσφέρεται ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς πίστεως, καὶ τὸ λογικὸν φωτίζεται καὶ ἐνισχύεται πρὸς κατανόησιν καὶ ἀποδοχὴν τῶν Χριστιανικῶν ἀληθειῶν, ἐν τούτοις παραμένει πάντοτε ἐλεύθερος ὁ ψυχικὸς τομεὺς τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ἐλεύθερα νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὴ καὶ νὰ πιστεύσῃ. «Ὁ Θεὸς μᾶς ἔκαμε μὲ δύο μάτια, καὶ εἶναι προωρισμένα καὶ τὰ δύο νὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ βλέπουν τὸ ἴδιο ἀντικείμενον». Ἡ ἀμφίσιπος ὄρασις εἶναι ἡ τελειότης τῆς ὄρασεως. Ὑπάρχει ἀνάλογη ἀλήθεια στὴν πνευματικὴν σφαῖρα. Ἐχομε δύο δυνάμεις γιὰ τὴν κατανόησιν τῆς πνευματικῆς ἀληθείας: τὸ λογικὸν καὶ τὴν πίστιν. Τὸ πρῶτον ἀνήκει στὴ διάνοιαν, καὶ ἡ δευτέρα εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἐνέργεια τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ συναισθήματος. Τὸ λογικὸν ρωτᾷ: Πῶς; γιὰτί; Ἡ πίστις δέχεται μιὰ ἀγγελίαν καὶ ἀναπαύεται στὸ πρόσωπο πού δίνει τὴν ἀγγελίαν αὐτή.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

μασμοῦ καὶ ἀπὸ ἔκστασιν πρὸ τῶν θαυμάτων τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς ἐποχῆς καὶ τέχνης. Τὰ ἀνάκτορα τῆς Κνωσοῦ καὶ οἱ μορφές ποῦ τὰ πλαισιώνουν προσφέρουν ἓνα πολιτισμὸν—τὸν Μινωϊκὸν—ποῦ ἀποτελεῖ τὸ πρότυπον ἑνὸς φωτοβόλου παγκοσμίου πολιτισμοῦ ποῦ καταυγάξει μὲ τὴν δυνατὴ ἀκτινοβολία του τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρη. Οἱ θεοὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὅπως ὁ πατὴρ τῶν Θεῶν ὁ Δίας, ἀγκαλιασμένο μὲ τὰ πρόσωπα βασιλέων καὶ ἡρώων τῶν χρόνων τῆς Μινωϊκῆς ἐκδηλώσεως καὶ μεγαλοουργίας. Ὁ λαὸς τῆς Κρήτης δοκιμάζει ὑπερηφάνεια διὰ τὴν κληρονομίαν ποῦ ἄφηκε εἰς αὐτοὺς τὸ πέρασμα τῶν χρόνων. Δοκιμάζουν θρησκευτικὰ ρίγη στὸ ἀντίκρουσμα τῶν μνημείων τῶν προγόνων των μὲ τὸν τόσον πολιτισμὸν καὶ ἡ ἐπίσκεψίς των ἀποτελεῖ ἓνα προσκύνημα μυσταγωγικόν. Καὶ δὲν εἶναι μόνον ἡ Κνωσὸς καὶ ἡ Φαιστός καὶ ἄλλα ἐξ ἴσου ἀξιόλογα μνημεῖα, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ Κρητικὴ γῆ μὲ τὶς σκορπισμένες ἀρχαῖες πέτρες καὶ τὰ λείψανα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν διαφόρων ἐποχῶν δημιουργεῖ μιὰ ἀτμόσφαιρα ὑποβλητικὴ καὶ ἐκστασιακὴ. Κληρονομία τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸ πνεῦμα τὴν ἀγωνία καὶ τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῶν Κρητῶν, κάθε περιφερείας καὶ κάθε γωνιάς τῆς μεγαλονήσου. Συνοφασμένη μὲ τὸ αἷμα τους, ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ παλληκαριά. Ἀντιμετώπισαν περιστάσεις καὶ πρόσωπα. Ἰσχυροὶ οἱ ἀντίπαλοι κάθε φυλῆς κατακτητῶν. Ἡ κληρονομία ὅμως τοῦ ἀρχαίου Κρητικοῦ πνεύματος καὶ πολιτισμοῦ ὑψώθηκε πάντοτε καὶ ἀντιτάχθηκε ἡρωϊκὰ πρὸς τὴν βία. Ζωσμένη σὲ φλόγες πάντοτε καὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἡ Κρήτη, νικητρία ὅμως πάντοτε στοὺς ἀγῶνας της μὲ κύριο ὄπλο τὴν ψυχὴ της. Τραγουδισμένη ἀπὸ χρόνων πολλῶν ἡ Κρητικὴ αὐτὴ ψυχὴ, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐκδηλώνεται αἰώνια καὶ νὰ θαυματουργῇ. Οἱ πόλεμοι τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐστάθησαν εὐκαιρίες διὰ τὴν ἐπίδειξιν τοῦ ἀγωνιστικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ τῆς μεγαλονήσου. Ἐπτόησε τοὺς ἰσχυροὺς ἡ ψυχικὴ αὐτὴ ἐκδήλωσις τῶν Κρητῶν καὶ ἐκάμφθη πρὸ αὐτῆς τὸ θραῦσος καὶ ἡ ἰσχὺς των.

* * *

Ὅσοι ὅμως ἐπισκέπτονται τὴν ἡρωϊκὴν αὐτὴν μεγαλονήσον ἀν ξεφυλλίζουσι τὴν ἱστορίαν τῶν ἀγῶνων, τῶν πολέμων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ της ὑπὸ ὅλες τὶς μορφάς καὶ ἐκδηλώσεις, ἀγκαλιάζουσι στὴν ψυχὴ των καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἀτμόσφαιρα ποῦ εἶναι ἀπὸ χρόνων διάχυτη μεταξὺ τοῦ ἡρωϊκοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρήτης. Καὶ θὰ σταματήσουμε μὲ εὐλάβεια εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ της πρὸς τὴν θρησκείαν. Κληρονομία εἰς τὸν Κρητικὸν λαὸν καὶ ἡ θρησκευτικότης. Τὸ ἀγωνιστικὸν πνεῦμα του καὶ ἡ «παλληκαριά» του συνδεδεμένα μὲ τὴν πίστη του καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν θρησκείαν. Μορφές τῆς ἱστορίας τοῦ

ἔθλους μὲ καταγωγὴν τὴν Κρήτην, ὅπως ὁ δημιουργὸς λυτρωτῆς Ἐλευθέριος Βενιζέλος διακρίθησαν πάντοτε καὶ διὰ τὴν θρησκευτικότητά των. Ἀναβίωσις τῆς ἐποχῆς τοῦ Βυζαντίου οἱ μεγάλοι ἀπελευθερωτικοὶ καὶ ἀναδημιουργικοὶ ἀγῶνες τῆς Κρήτης μὲ τὴν συμμαχίαν καὶ τὴν συμπαράστασιν τῶν ἁγίων της καὶ τῆς θρησκείας γενικώτερον. Τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιῶν της σὲ ὅλες τὶς πόλεις καὶ στίς ἀπομακρυσμένες γωνίες, ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ δείγματα τῆς θρησκευτικότητος τοῦ λαοῦ. Οἱ τοπικοὶ ἅγιοι τῆς νήσου μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀπόστολον καὶ μαθητὴν τοῦ Παύλου, τὸν θεῖον Τίτον, τὸν ἅγιον Μηνᾶ καὶ ἄλλους, συνθέτουν σελίδες ἱστορίας γεμάτες ἀπὸ συγκίνησιν καὶ εὐλάβεια. Οἱ παραδόσεις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῶν μεγάλων ἡρωϊκῶν ἀγῶνων συμβαδίζουν μὲ τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις. Ὁ θρῦλος ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἡ παράδοσις εἶναι στενὰ συνδεδεμένα μὲ τὴν ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς ἡρωϊκῆς μεγαλονήσου. Εἰς ἐποχὰς μισαλλοδοξίας τῶν ἀλλοθρήσκων κατακτητῶν καὶ τῶν διώξεων τῶν χριστιανῶν, ἡ συμπαράστασις τῶν ἁγίων τῆς νήσου, ἐνίσχυσε τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν ψυχὴν καὶ ἐστάθηκε ἀντιμέτωπος πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Τὰ ὄραματα τῶν ἁγίων, καθὼς ἀφηγοῦνται οἱ γεροντώτεροι ἀλλὰ καὶ οἱ νεώτεροι τῶν Κρητῶν ἔκαμψαν τὴν βαρβαρότητα τῶν κατακτητῶν καὶ μετέβαλαν σύριζα τὶς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις. Καβαλλάρης ὁ ἅγιος Μηνᾶς ἐθεάθη ἐπανειλλημένως, νὰ καλπάζῃ ἐπάνω ἀπὸ τὴν στέγη τοῦ ναοῦ του καὶ νὰ τρέπη σὲ φυγὴ τοὺς διώκτας τοῦ χριστιανισμοῦ. Καὶ ὅταν ὁ ἅγιος—κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν χριστιανῶν—ἐχτύπησε τὴν καμπάνα τῆς ἐκκλησίας του εἰς μίαν ἐποχὴν ποὺ ἡ νῆσος ἐτουρκοκρατεῖτο δεινῶς καὶ ἀπηγορεύετο ἡ καμπανοκρουσία, τότε ἐπτοήθη τὸ τουρκικὸν στοιχεῖον καὶ ἀναθάρρησαν οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνας. Οἱ Τοῦρκοι ἐπέισθησαν ὅτι οἱ Ἕλληνας ἐκήρυξαν ἐπανάστασιν καὶ ὅτι τὸ «μπαϊράκι» τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῆς τὸ ἐσήκωσε ὁ προστάτης ἅγιος τοῦ Ἡρακλείου, ὁ θεῖος Μηνᾶς. Ἀτελείωτη ἡ ἀφήγησις θαυμάτων ποὺ ἡ ἐντύπωσις των συνεχλόνησε καὶ συγκλονίζει ἀκόμη τοὺς πιστοὺς Κρητὰς. Τὸ θαῦμα τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης στὸ χωριὸ Βαρβάρους σὲ μικρὴ ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Ἡρακλείου προκαλεῖ πάντοτε τὸ δέος εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ χωριὸν αὐτό. Ἐπανειλλημένως ἡ Παναγία εἶχε ἐμφανισθῆ σὲ μιὰ κορασίδα συνιστῶντας τὴν ἐκσκαφὴν τοῦ ἐδάφους πλησίον μιᾶς φουντωμένης ἐλῆας. Κανεὶς δὲν εἶδιδε ὅμως προσοχὴν εἰς ὅσα ἀφηγεῖτο ἡ κορασίς. Ὅποτε ἀπεφάσισε αὐτὴ μόνη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιταγὴν τῆς μαυροφορεμένης γυναικίας, ποὺ ἐνεφανίζετο εἰς τὸν ὕπνον της. Ἐσκαψε εἰς τὸ ὑποδειχθὲν σημεῖον πλησίον τῆς ἐλῆας καὶ ἀμέσως ἐνεφανίσθη μικρὸν χάλκινον εἰκόνισμα τῆς Παναγίας. Ἐσήμαναν οἱ καμπάνες τοῦ χωριοῦ, ἐλι-

τανεύθηκε ἡ εἰκόνα καὶ ἀνηγέρθη ἐκκλησία πού σώζεται ὡς σήμερα. Εὐλογημένη ἀπὸ τὴν γειτονία τῆς θείας εἰκόνας καὶ ἡ ἐλιά προσέφερε μὲ κάθε φύλλο τῆς τὴν θεραπεία τῶν ἀσθενῶν καὶ προσκαλοῦσε κόσμο πολὺ διὰ νὰ πορισθῇ τὴν ἱαματικὴ θαυματουργικὴ ιδιότητι τοῦ δένδρου, πού εἶχε τὴν εὐλογία τῆς Μεγαλόχαρης Παρθένου. Οἱ Ἅγιοι Δέκα—ἐκ τῶν μαρτύρων τοῦ Χριστιανισμοῦ—τιμῶνται ὡς τοπικοὶ ἅγιοι καὶ προστάται, βοηθοὶ πάντοτε εἰς κάθε ἀντίξοοι περίστασιν τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ.

* * *

Οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Κρήτην κατὰ τὴν ἐποχὴν ἰδίως αὐτὴν τοῦ φθινοπώρου μαζὶ μὲ τὰς ἐντυπώσεις πού ἀποκομίζουν ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα καὶ τὴν προσήλωσιν τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν θρησκεία καὶ τοὺς ἁγίους τῆς, δὲν κρύβουν τὸν θαυμασμόν των καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν κληρονομία πού εἶναι διάχυτος εἰς τὴν νῆσον. Τελοῦν εὐλαβικὰ νοερὸ μνημόσυνο μποστά στὸ μαρμάρينو μνημεῖο τοῦ Θεοτοκοπούλου—τοῦ Γκρέκο—συμπληρώνουν τὶς γνώσεις των γιὰ τὰ σωζόμενα καὶ φυλασσόμενα ἔργα τοῦ συγγραφέως τοῦ «Καπετὰν Μιχάλη»—τοῦ Καζαντζάκη—καὶ πλησίον του τὶς μορφές τοῦ Κρητικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ Κρητικοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ πολιτισμοῦ μὲ τὴν φωτεινὴν καὶ ἀκτινοβόλον μορφήν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ πού προσέφερε εἰς τὸ ἔθνος ἡ Κρήτη. Τὰ γύρω βουνὰ τοῦ Ψηλορείτη ὁ Γοιούχτας, ἡ Δείκτη καὶ τὰ ἄλλα μισοχιονισμένα ἀκόμη βουνά, ὑψώνουν τὸν ὄγκο καὶ τὴν ἱστορία τους εἰς τὰ μάτια ἔλων ὡσάν σύμβολο μὲ ἀκτινοβολίαν ἀπλωμένην καὶ πολὺ πέραν ἀπὸ τὴν γῆ τῶν ἡρώων καὶ τῶν μεγάλων ἀγωνιστῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ιδέας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ ἕκτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», «Ἀδολεσχία Φιλόθεος» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη (Μέρος Β') ὅστις καὶ ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπολιτικά Γραφεῖα. (Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ
«ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ»

Εικόνα τοῦ φιλάργυρου.

Ὁ φιλάργυρος εἶναι ὁ πιὸ δυστυχισμένος ἄνθρωπος, γιατί εἶναι ἀγιάτρευτα ἄρρωστη ἢ ψυχὴ του, καὶ ὑποφέρει τὰ πάνδεινα. Διψᾷ γιὰ χρυσάφι· κι' ἐνῶ ὀλόκληρο ποτάμι ἀπὸ χρυσάφι περνᾷ ἀπὸ τὰ ταμεῖα του, αὐτὸς πεθαίνει ἀπὸ τὴ δίψα! Πάσχει τὸ ἴδιο ποῦ ὑπόφερε ὁ Τάναλος, ποῦ ἀδυνατοῦσε νὰ σβύσῃ τὴν δίψα του καὶ νὰ δροσίσῃ τὰ φλογισμένα του χεῖλη, πίνοντας λίγο δροσερὸ νεράκι ἀπὸ τὸ ποτάμι ποῦ κυλοῦσε δίπλα του. Ὁ φόβος μήπως χάσει τὸν πλοῦτο του συνταράζει τὴν ψυχὴ του. Καὶ ἡ καρδιά του πάσχει ἀπ' τὴν ἀναταραχὴ κι' ἀπ' τὴν συγκίνηση.

Κανένα δὲν ἀγαπᾷ ὁ φιλάργυρος· γιατί μονάχα τὰ πλούτη του· καὶ τοὺς θησαυροὺς του ἀγαπᾷ· ἐκεῖ βρίσκεται ἡ καρδιά του μ' αὐτοὺς εἶναι δεμένη. Αὐτὸς εἶναι ὁ Θεὸς του· καὶ μέσα στὴν καρδιά του ἔχει ἀνυψώσει ὀλόχρυσο τὸ εἶδωλό του, καὶ τοῦ προσφέρει, νύχτα καὶ ἡμέρα, τὴν λατρεία του, καὶ θυσίες καὶ προσφορές· σ' αὐτὸν μονάχα πιστεύει καὶ σ' αὐτὸν ἔχει κρεμάσει τὶς ἐλπίδες του. Ὅλη του τὴν εὐτυχία τὴν ἔχει κρεμάσει καὶ τὴν ἔχει θεμελιώσει ἐπάνω στὴ λατρεία τοῦ πλοῦτου του, καὶ μοναδικὴ του εὐχαρίστηση εἶναι ἡ λατρεία του αὐτῆ, καὶ ἡ φρούρησή του. Ὁ νοῦς του εἶναι παραζαλισμένος. Ἡ καρδιά του πυρωμένη. Καὶ ἡ ψυχὴ του καταστρεμμένη. Ὅτι καλὸ εἶχε μέσα της, ἔσβυσε κι' ἐχάθηκε. Καὶ εἶναι ἄσπλαχνος, ἄπρονος, ἀσυμπάθιστος, σκληρόκαρδος, ἀνελέητος καὶ ἡ δυστυχία τοῦ γείτονά του ἀφήνει ἀναίσθητη τὴν καρδιά του. Ἡ δυστυχία τῶν ἀδελφῶν του δὲν τοῦ συγκλονίζει τὰ πέτρινα σπλάχνα του· καὶ γιὰ κανένα δὲν φροντίζει, κανένα δὲν λυπᾶται, καὶ κανένα δὲν συμπαθεῖ· κι' ἂν πεθάνουν ὅλοι γύρω του ἀπὸ τὴν πείνα, τὰ κελλάρια του θὰ μείνουν κλειστά.

Τὴν δυστυχία τῶν ἄλλων ὁ φιλάργυρος τὴν παίρνει καὶ τὴν πιστεύει σάν μιὰ εὐκαιρία γιὰ ν' αὐξήσῃ τὸν πλοῦτο του. Καὶ πλεονέκτης κι' ἀχόρταγος, ὅπως εἶναι, ἐπωφελεῖται ἀπὸ τὶς δυστυχίες τῶν ἄλλων, καὶ χαίρεται γι' αὐτὲς περισσότερο, παρὰ γιὰ τὶς εὐφορίες τῆς γῆς, ποῦ κάνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ εὐποροῦνε. Ἀποκτᾷ σπίτια, κι' ἄλλα σπίτια, καὶ χωράφια, ἐπάνω στὰ χωράφια, καὶ τὰ σμίγει καὶ τὰ πολλαπλασιάζει,

για ν' ἀφαιρέση κάτι ἀπὸ τὸ γείτονά του, ὡσότου νὰ μὴν τοῦ μείνη οὔτε λίγη γῆ γιὰ νὰ πατήση. Καὶ γίνεται μανιακὸς καὶ τρελλός· γιατί ὁ ἔρωτάς του γιὰ τὰ χρήματα τοῦχει ξεσηκώσει τὰ μυαλά του καὶ καταντᾷ νὰ μὴ γνοιάζεται γι' αὐτὰ πού ἀπόκτησε, καὶ ἡ μόνη φροντίδα κι' ὁ λυσσασμένος ἔρωτάς του εἶναι, πῶς ν' ἀποκτήσῃ κι' αὐτὰ πού δὲν ἔχει.

Ὁ Μεγάλος Βασίλειος λέει γιὰ τὸν φιλάργυρο· «οὐδὲν δύναται αὐτὸν ἐπισχεῖν· πυρὸς ἔστι χαλεπώτερος, πάντα διὰ συνεχείας νεμόμενος· οὐ τῆ ἀπολαύσει τῶν συναχθέντων προσέχει, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκδαπανᾷ τῆ ἐπιθυμία τῆς τοῦ πλείονος κτήσεως. Εἶτα ἀγρυπνίαν, ἐνταῦθα αἱ μέριμναι καὶ αἱ φροντίδες. Ὅσον αἶξει ὁ πλοῦτος, τοσοῦτον φέρει τοῦ βίου τὸ μεριμνικόν». Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὸν συγκρατήσῃ· καὶ εἶναι φοβρώτερος ἀπὸ τὴ φωτιά, κι' ὅπως αὐτή, ὅλα τὰ τρώει, τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο. Δὲν ἔχει τὸν νοῦ του σ' αὐτὰ πού σύναξε, ἀλλὰ τρώγεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία ν' ἀποκτήσῃ περισσότερα. Καὶ ἡ συνέπεια εἶναι, ἀγρύπνιες, καὶ κοντὰ σ' αὐτὲς φροντίδες καὶ σκοτοῦρες. Κι' ὅσο θησαυρίζει, τόσο πληθαίνουνε καὶ τὰ βάσανά του. Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέει· «τοὺς χρημάτων ἐρῶντας καὶ βασκάνους, καὶ κακοήθεις, καὶ πολυόρκους, καὶ ἐπιόρκους, καὶ θρασεῖς, καὶ λοιδόρους, καὶ κλέπτας, καὶ ἀναισχύντους, καὶ ἰταμούς, καὶ ἀγνώμονας καὶ πάντα ἀνάγκη εἶναι τὰ κακά». Ὅσοι ἀγαποῦνε τὰ χρήματα εἶναι φθονεροί, καὶ κακοήθεις, καὶ πολυόρκοι, κι' ἐπιόρκοι, κι' ἀναισχυντοὶ, καὶ φιλοκατήγοροι καὶ κλέφτες, κι' ἀδιάνδροτοι, καὶ θρασεῖς κι' ἀχάριστοι, κι' ἔχουνε, ὅλα τὰ κακά ἐπάνω τους.

Ὁ φιλάργυρος δὲν ἔχει φίλους, οὔτε συγγενεῖς· καὶ δὲν ἔχει καμιὰ συμπόθεια ἀπὸ κακένα, κι' ὅλοι τὸν περιφρονοῦν. Ὁ φιλάργυρος εἶναι ἀνελεύθερος κι' ἔχει ψυχὴ δούλου, γιατί τὸν ἔχει αἰχμάλωτό της ἡ φιλαργυρία. Ὁ φιλάργυρος, ἐνῶ ἔχει ὅλου τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ γιὰ νὰ περνᾷ μιὰ ζωὴ τρισευτυχισμένη, αὐτὸς περνᾷ τὸν βίον δίχως χαρὰ, γιατί δὲν ἔχει κανένα, πού νὰ χαρῆ μαζί του.

Γιὰ τὴν φιλαργυρία καὶ γιὰ τοὺς φιλάργυρους ὁ πραγματικὸς Χρυσόστομος Ἰωάννης λέγει· «φύγωμεν τὴν φιλαργυρίαν, τὴν ρίζαν τῶν κακῶν καὶ πάντα φευξόμεθα. Παῦλος ἐφθέγξατο, μᾶλλον δὲ Χριστὸς διὰ Παύλου. Τί γὰρ κακὸν οὐ διὰ τὰ χρήματα; μᾶλλον διὰ κακὴν προαίρεσιν τῶν οὐκ εἰδότην αὐτοῖς χρῆσθαι· ἀνελε τοίνυν τὴν φιλοχρηματίαν καὶ πέπαυται πόλεμος, πέπαυται μάχη, πέπαυται ἔχθρα. πέπαυται ἕρις καὶ φιλονικία. Ὡσπερ λυμεῶνας καὶ λύκους ἐλαύνεσθαι τοὺς τοιαύτας ἐκ τῆς οἰκουμένης ἐχρῆν· καθάπερ γὰρ ἀνεμοὶ τινες σφόδρῳ καὶ ἐναντίοι εἰς γαληνὸς ἐμπεσόντες πέλαγος ἐκ βάρων αὐτὸ

ἀποτρέπουσιν, ὡς καὶ βύθιον ἄμμον τοῖς ἄνω γίνεσθαι κύμασι, οὕτως οἱ φιλοχρήματοι πάντα ἄνω κάτω ποιοῦσιν. Οὐδένα οἶδεν ὁ φιλοχρήματος φίλον· τί δὲ λέγω φίλον; οὐδὲ αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐπίσταται· ὑπὸ γὰρ τῆς ἐπιθυμίας ἐκείνης κατεχόμενος μέμνηε». Ἄς ἀποφύγωμε τὴν φιλαργυρία, πού εἶναι ἡ ρίζα ὄλων τῶν κακῶν, κι' ὅλα θὰ τ' ἀποφύγωμε. Ὁ Παῦλος εἶπε, ἢ καλύτερα ὁ Χριστὸς τὸ εἶπε, μὲ τὸ στόμα τοῦ Παύλου. Ποιὸ κακὸ δὲν γίνεται, παρὰ γιὰ τὰ χρήματα μονάχα; ἢ καλύτερα γιὰ τὴν κακὴν προαίρεσιν αὐτῶν πού δὲν ξέρουν τὴν καλὴ τους χρῆση; Διῶξε λοιπὸν μακρὰ σου τὴν φυλαργυρία, καὶ τὴν φιλοχρηματία, κι' ἀμέσως θὰ σταματήσουν οἱ μάχες, οἱ ἔχθρητες, οἱ πόλεμοι, οἱ φιλονικίες καὶ οἱ τσακωμοί. Θάπρεπε τοὺς τέτοιους νὰ τοὺς κυνηγοῦμε ἀπὸ τῖς πολιτεῖες σὰν λυμεῶνες καὶ σὰν λύκους. Γιατί οἱ ἀγέρηδες ὅταν πέσουν δυνατοὶ κι' ἀντίθετοι μέσα σ' ἕνα πέλαγος γαλήνιο, τὸ ἀναστατώνουν ἀπὸ τὰ θεμέλια τοῦ σὲ τέτοιο βαθμὸ, πού κι' ὁ ἄμμος ἀπὸ τοὺς βυθοὺς νὰ σμίγη μὲ τοὺς ἀφροὺς τῶν κυμάτων ψηλά.» Ἐτσι καὶ οἱ φιλοχρήματοι ἀναστατώνουν τὰ πάντα. Ὁ φιλάργυρος δὲν ξέρει κανένα γιὰ φίλο του. Καὶ τί λέω φίλο. Οὔτε καὶ τὸν Θεὸ δὲν ὁμολογᾷ. Γιατί ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἐκείνη τὸν ἔχει κάμει τρελλό.

Δυστυχησμένους καὶ ταλαίπωρος ἄνθρωπος!

Ἡ αὐτάρκεια.

Αὐτάρκεια εἶναι, τὸ ν' ἀρκῆσαι στὸν ἑαυτό σου, τὸ ν' ἀναπαύεσαι καὶ νᾶσαι εὐχαριστημένος μὲ τὰ λίγα πού ἔχεις καὶ νὰ μὴ ζητᾷς τὰ περιττά. Καὶ αὐτάρκης εἶναι, αὐτὸς πού μένει εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ δικά του καὶ εἶναι ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά του.

Οἱ ἅγιοι πατέρες εἶπαν, πῶς ἡ εὐσέβεια μαζὶ μὲ τὴν αὐτάρκεια εἶναι μεγάλος πλοῦτος. Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος ὠνόμασε αὐτάρκεια, τὸ νᾶχη κανεῖς τὴν ἐξασφαλισμένη συντήρησή του καὶ τὰ φορέματά του. Ὁ Σειράχ λέει: «Ζωὴ αὐταρκειᾶς ἐργάτου γλυκανθήσεται». Ὁ ἐργάτης πού δουλεύει καὶ εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ δουλειά του θὰ περνᾷ μιὰν εὐχάριστη ζωὴ. Ἡ θεία πρόνοια μᾶς ἔπλασε γιὰ νὰ περνᾷμε τὴν ζωὴ, μὲ λιτότητα καὶ μ' αὐτάρκεια· κι' ἔμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔδημιουργήσαμε πολυτέλειες καὶ ποικιλίες ἀπὸ φαγητά, πού ὅλα αὐτὰ μᾶς ἔφεραν λογῆς λογῆς ἀσθένειες.

Αὐτάρκεια εἶναι, τὸ νᾶχης αὐτὸ πού σοῦ χρειάζεται. Ὁ Παῦλος τὴν αὐτάρκεια τὴν θεωρεῖ ἰσοδύναμη μὲ τὴν εὐσέβεια. Καὶ ὁ Κλήμης τῆς Ἀλεξανδρείας λέγει γιὰ τὴν αὐτάρκεια: «αὐτάρκεια ἕξις ἐστὶν ἀρκουμένη, οἷς δεῖ, καὶ δι' αὐτῆς πορι-

στική τῶν πρὸς τὸν μακάριον συντελούντων βίον. Ὁ γὰρ ἐν αὐτάρκεια ζῶν, οὐδεμίαν μετάπτωσιν δέδοικεν». Αὐτάρκεια εἶναι ἡ συνήθεια ποῦ ἀρκεῖται, σ' ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα, καὶ ποῦ μ' αὐτὴν ἀπολαβαίνουμε αὐτὰ ποῦ συντελοῦνε νάχωμε μιὰν εὐτυχισμένη ζωή. Γιατὶ αὐτὸς ποῦ ζῆ με αὐτάρκεια, καμμιά μεταβολὴ δὲν φοβᾶται. Ὁ δὲ θεῖος Χρυσόστομος λέει· «ἡ αὐτάρκεια καὶ τροφή ἐστὶ καὶ ἡδονὴ καὶ ὑγεία». Ἡ αὐτάρκεια εἶναι καὶ τροφή κι' εὐχαρίστηση καὶ ὑγεία μαζί. Αὐτὸς ποῦ εἶναι αὐτάρκης, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὰ ξένα, εἶναι ὁ πλουσιώτερος ἀπ' ὅλους. Ὁ αὐτάρκης, ἐπειδὴ δὲν στερεῖται τίποτα, εἶναι εὐτυχισμένος. Ὁ αὐτάρκης, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τίποτα, εἶναι κοντήτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὸ Θεό. Ὁ αὐτάρκης εἶναι εὐτυχισμένος, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ τρέχη γιὰ νὰ βρῆ κάτι ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα. Ὁ αὐτάρκης ξέρει τί εἶναι τὸ καλὸ καὶ τί εἶναι τὸ κακὸ, καὶ δὲν ζητᾶ τὴν εὐτυχία του στὴν τροφή καὶ στὴν ἀπόλαυση. Ὁ αὐτάρκης φιλοσοφεῖ στὴ ζωή του, καὶ τρώει, γιὰ νὰ περνᾷ τὴν ζωὴ του. Ὁ αὐτάρκης ἔχει ἀσκητῆ νὰ κυβερνᾷ τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ βαδίζη τὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς. Ὁ Πλάτωνας λέει γιὰ τὴν αὐτάρκειαν αὐτὰ· «αὐτάρκεια, τελειότης κτήσεως ἀγαθῶν» ἕξις καθ' ἣν οἱ ἔχοντες αὐτοὶ αὐτῶν ἄρχουσι». Αὐτάρκεια εἶναι ἡ τελειότητα στὴν ἀπόκτηση τῶν ἀγαθῶν· εἶναι ἡ συνήθεια, ποῦ ὅσοι τὴν ἔχουν, κυβερνοῦνε αὐτοὶ τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ ἀκτημοσύνη.

Ἄκτημοσύνη εἶναι ἡ φτώχεια. Ὁ Χρυσόστομος λέει γιὰ τὴν ἀκτημοσύνη· «ἰσχυρὸν ὄπλον ἡ ἀκτημοσύνη καὶ ἀκαταγώνιστον καταγώγιον, καὶ πύργος ἀσάλευτος. Ὁ ἀκτῆμων πέποιθεν ἐπὶ τὸν εἰπόντα, «οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείψω». Εἶναι ὄπλο ἰσχυρό, καὶ ἀνίκητο ὄχυρὸ καὶ πύργος ἀσάλευτος. Ὁ ἀκτῆμονας ἔχει ἐμπιστοσύνη σ' αὐτὸν ποῦ εἶπε· «δὲν θὰ σε παρατήσω, οὔτε καὶ θὰ σ' ἐγκαταλείψω».

Ἄκτῆμονας εἶναι, ποῦ ἀπαρνήθηκεν ὅλα τὰ γαθά ποῦ εἶχε, κι' ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν τοῦ ἀπόμεινε στὴ γῆν αὐτὴν τίποτες ἄλλο παρὰ τὸ σῶμά του· καὶ κόβοντας κάθε του συνάφεια μ' αὐτό, ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του στὸ Θεό, καὶ στὶς θεάρεστες πράξεις. Ὁ Κύριός μας παράγγειλε στοὺς μαθητῆς του τὴν ἀκτημοσύνη καὶ τοὺς εἶπε· «Μὴ κτήσασθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν· μὴ πῆραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ράβδους· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν». (Ματθ. 19, 9)

Περὶ φιλαυτίας.

Φιλαυτία εἶναι ἡ παράλογη καὶ παθιασμένη προσήλωσή μας στὸν ἑαυτό μας καὶ πρὸς τὸ σῶμά μας, πού ἀντίθετή της εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐγκράτεια.

Αὐτὸς πού κατέχεται ἀπὸ τὴν φιλαυτία, εἶναι φανερό πὼς ἔχει κι' ὅλα τὰ πάθη. Γιατί ἡ φιλαυτία βιάζει καὶ πιέζει τὸν φίλαυτο ν' ἀποκτᾷ καὶ νὰ προμηθεύεται πολλὰ πράγματα περιττὰ κι' ἀχρείαστα. Ἡ φιλαυτία κρύβει καὶ σκεπάζει πολλὰ κακά. Ὁ φίλαυτος μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό του κάνει τὸ καθετί, καὶ μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό του ζῆ.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέει γιὰ τὴν φιλαυτία αὐτά: «οἱ ἑαυτῶν μόνον ἔνεκεν πάντα πράττοντες, φιλαυτίαν, τὸ μέγιστον τῶν κακῶν, ἐπιτηδεύουσιν, ὃ ποιεῖ τὸ ἄρικτον, τὸ ἀκοινωνήτον, τὸ ἄφιλον, τὸ ἄδικον, τὸ ἀσεβές. Τὸν γὰρ ἀνθρώπου ἡ φύσις παρεσκεύασεν οὐχ ὡς τὰ μονωτικά θηρία, ἀλλ' ὡς τ' ἀγελαῖα καὶ σύννομα, καὶ κοινωνικά, ἵνα μὴ ἑαυτῷ ζῆ μόνω, ἀλλὰ καὶ πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ ἀδελφοῖς, καὶ γυναικί, καὶ τέκνοις, καὶ ἄλλοις συγγενέσι, καὶ φίλοις, καὶ δημόταις, καὶ φυλέτοις, καὶ πατρίδι, καὶ ὁμοφύλοις καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. Ἔτι μέντοι καὶ τοῖς μέρεσι τοῦ παντὸς καὶ τῷ ὅλῳ κόσμῳ, καὶ πολὺ πρότερον τῷ Θεῷ καὶ ποιητῇ. Δεῖ γὰρ εἶναι, εἴ γε ὅλως ἐστὶ λογικὸς, κοινωνικόν, φιλόκοσμον, φιλόθεον, ἵνα γένηται καὶ θεοφιλῆς. Ὁ φίλαυτος κινούμενος ἀπὸ τῆς φιλοδοξίας τῆς τὰ πάντα μισούσης οὐδὲν ἀγαπᾷ, οὐδὲ κηδεταὶ οὐδενός». Ὅσοι γιὰ τὸν ἑαυτό του μονάχα γνοιάζονται, αὐτοὶ εἶναι φίλαυτοι, πού εἶναι τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ κακά. Γιατί ἡ φιλαυτία κάνει τὸν ἀνθρώπου ἀκοινωνήτο, ν' ἀποφεύγη τοὺς ἄλλους, νᾶναι ἄφιλος, κι' ἄδικος κι' ἀσεβής. Γιατί ἡ φύση ἔκαμε τὸν ἀνθρώπου, ὄχι σὰν τὰ θηρία πού ζοῦνε μόνα τους, ἀλλὰ σὰν τὰ ζῶα πού ζοῦνε πολλὰ μαζί κι' ἔχουνε τὶς ἴδιες συνήθειες· καὶ εἶναι κοινωνικός, γιὰ νὰ μὴν ζῆ γιὰ τὸν ἑαυτό του μόνο, παρὰ καὶ γιὰ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ τ' ἀδέλφια του, καὶ γιὰ τὴν γυναῖκα του, τὰ παιδιὰ του καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς του, καὶ φίλους, καὶ συνδημότες, καὶ γιὰ τὴν πατρίδα του, καὶ γιὰ τοὺς ὁμόφυλους του, καὶ γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ἀκόμα καὶ τὰ διάφορα μέρη τοῦ συνόλου καὶ γιὰ ὅλο τὸν κόσμον, καὶ πολὺ περισσότερο ἀπὸ καθετὶ ἄλλο γιὰ τὸν Θεὸ καὶ δημιουργό του. Γιατί ὁ ἀνθρώπος, ἂν βέβαια ἔχη ὅλο τὰ λογικά του, πρέπει νᾶναι κοινωνικός, καὶ φιλόκοσμος καὶ φιλόθεος, γιὰ νὰ γίνῃ καὶ θεοφιλῆς. Ὁ φίλαυτος ὅμως, πού κίνητρό του εἶναι ἡ φιλοδοξία πού μισεῖ τὰ πάντα, οὔτε τίποτε ἀγαπᾷ, οὔτε καὶ φροντίζει γιὰ κανένα.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἡ ἀγωνία ἐνὸς ἱερέως

«Ο ΘΕΟΣ ΙΛΑΣΘΗΤΙ ΜΟΙ...»

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Νύμφη σου. Ἡ ἐκλεκτή. Ἡ ἅγια.

Ἡ Ἐκκλησία σου εἶναι ἡ μόνη πού ξέρει τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ἔμεῖς οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ σὲ πλησιάσουμε καὶ νὰ σοῦ προσφέρουμε λατρεία. "Ὅ,τι ἔχει ὀρίσει νὰ γίνεται καὶ νὰ λέγεται στὴν ἄρα πού τελοῦνται τὰ ἅγια μυστήρια, τὸ ἔχει ὀρίσει μὲ τὴν πνοή τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Γι' αὐτὸ κι' ἀνταποκρίνεται ἀπόλυτα στὸ μεγαλεῖο τῶν στιγμῶν καὶ στὴ δική μας, τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων τὴν ψυχосύνθεση.

Ἡ πνευματοκίνητη Ἐκκλησία σου, ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή τῆς ὑψηλῆς διακονίας μου, μ' ἔπιασε ἀπ' τὸ χέρι καὶ μὲ καθωδήγησε νὰ λέω συχνά, ὅταν προσφέρω τὴν ἀναίμακτη θυσία: «Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῶ ἀμαρτωλῶ καὶ ἐλέησόν με». "Ὅταν φοράω τὰ ἱερά μου ἄμφια. "Ὅταν πλησιάζω τὴν ἅγια Πρόθεσι γιὰ νὰ προσκομίσω τὰ τίμια δῶρα. "Ὅταν φθάνω στὶς πιὸ ἱερὲς στιγμές, στὴν προσφορά τῆς θυσίας. "Ἀντλήσε ἀπ' τὸ ἱερὸ κείμενο τῶν Γραφῶν τὸ λόγο αὐτό. Τὸν ἀπόσπασε ἀπ' τὸ στόμα τοῦ τελώνου. Καὶ τὸν ἔσπειρε ἀπλόχερα στὰ λειτουργικὰ κείμενα. Γιὰ νὰ δίνη τὸν τόνο στὴν καρδιά καὶ στὴ σκέψι τῆ δική μας, τῶν λειτουργῶν σου. "Ἐνα τόνο μετανοίας καὶ συντριβῆς γιὰ τὰ ἀμαρτήματα πού μᾶς βαρύνουν καὶ θερμῆς ἰκεσίας τοῦ θεοῦ ἐλέους σου.

"Ὅταν, κοινὸ μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας σου, παρακολουθοῦσα τὴ θεία Λατρεία καὶ τὴν προσφορά τοῦ Μυστηρίου στὸν κυρίως ναό, μ' εὐχαριστοῦσε ἰδιαίτερα νὰ τοποθετῶ τὸν ἱερέα ψηλά, πολὺ ψηλά. Βέβαια αὐτὸ δὲν ἀνταποκρινόταν στὴν πραγματικότητα. Τὸ ἔβλεπα καὶ τότε. Καὶ τώρα ὄχι μόνο τὸ βλέπω, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῶ. Πάντως, παρὰ τὴ μαρτυρία τοῦ λογικοῦ μου, μ' ἄρσσε νὰ βλέπω τὸ λειτουργὸ νὰ κινῆται μὲ χάρι ψηλότερα ἀπ' τὴ μολυσμένη στάθμη τῆς δικῆς μας ζωῆς κι' ἀνέγγιχτο ἀπὸ τὴ λάσπη τῶν παθῶν μας.

Ἦταν ἐκεῖνο ἓνα ὄραμα. Τὸ δημιουργοῦσε μέσα μου ὁ θαυμασμὸς στὸ ἱερὸ ὑπόυργημα τῆς ἱερωσύνης.

Τώρα βρίσκομαι προσγειωμένος στὴν πραγματικότητα. Οἱ λειτουργοὶ σου—ἐπομένως κι' ἐγώ—εἴμαστε ἄνθρωποι, φορτισμένοι μ' ὅλη τὴν κληρονομία τῆς ἀνθρώπινης φύσεώς μας. Μὲ τὴν ἐνοχλή τοῦ πρώτου γενάρχου μας. Καὶ μὲ τὴν εὐκολία νὰ κυλοῦμε στὸ κακό, πού μᾶς κάνει τόσες φορές νὰ σκοντάφτουμε καὶ νὰ πέφτουμε.

Εἴμαστε ἀμαρτωλοί. "Ἄν γονατίζουμε μπροστὰ στὸ ἅγιό σου θυσιαστήριο, γονατίζουμε, γιὰτὶ οἱ οἰκτιρμοὶ σου τὸ παραχώ-

ρησαν. «Οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν (οὐ γὰρ ἐποιήσαμεν τι ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς γῆς), ἀλλὰ διὰ τὰ ἔλεῃ σου καὶ τοὺς οἰκτιρισμοὺς σου, οὓς ἐξέχεας πλουσίως ἐφ' ἡμᾶς». Καὶ γιὰ νὰ ζητήσουμε χάρι κι' ἔλεος πρῶτα γιὰ τὰ δικά μας ἁμαρτήματα.

Πόσο ἀνταποκρίνεται στὸ ψυχικὸ μου κλίμα καὶ στὴν ἐσωτερικὴ μου κατάστασι ἡ κραυγὴ τῆς ἰκεσίας, ποὺ ἡ ἐκκλησία μ' ἔμαθε νὰ σοῦ ἀπευθύνω!

* *

«Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ».

Στὴν ἱερατικὴ ἀλυσίδα, μόνο ἓνας κρικός ὑπῆρξε πέρα ὡς πέρα ἐλεύθερος ἀπ' αὐτὸ τὸ βαρὺ συναίσθημα κι' ἐπομένως κι' ἀπ' τὴν ἀνάγκη τῆς ἰκεσίας. Ὁ πρῶτος, Δηλαδὴ Σύ. Ὁ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας καὶ ὁ αἰώνιος. Λευκὴ ἡ ἀνθρώπινη φύσι σου. Ἀκηλίδωτη. Ὅπως ὁ ἥλιος ἀπεριτολῶν ἐν οὐρανῶ οὐ ρυπαίνεται τῶν ἐπὶ γῆς σωμάτων ἀπτόμενος», ἔτσι καὶ σὺ «ὁ καὶ τοῦ ἡλίου ποιητῆς καὶ κύριος ἐν σώματι γνωριζόμενος οὐκ ἐρρυπάνθης»¹. Δὲν εἶχες λόγο νὰ σκύψῃς νὰ ζητήσῃς ἔλεος. Ἡ θυσία σου ἦταν πηγὴ ἔλεους γιὰ μᾶς τὰ ἁμαρτωλὰ πλάσματά σου. Πρόσφερες καὶ προσφέρθηκες «δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων»². Μὲ τὸ δικό σου αἷμα προσφορά ἁγία κείσῃλθες εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, ἐμφανισθῆναι τῶ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν»³. Μπήκες γιὰ νὰ προσφέρῃς στὸν Πατέρα «ἰλασμό» καὶ νὰ ζητήσῃς χάρι γιὰ μᾶς.

Μοναδικὸ φαινόμενο κι' ἀνεπανάληπτο. Προνόμιο δικό σου, προσωπικό. Τοῦ Νυμφίου τῆς Ἐκκλησίας. Μεῖς οἱ δοῦλοί σου, στοὺς ὁποίους ἐμπιστεύθηκες τῇ Χάρι τοῦ σταυροῦ σου, καὶ στοὺς ὁποίους ἔδωκες ἐντολὴ νὰ προσφέρουμε θυσία «ὑπὲρ τοῦ λαοῦ σου», «περικείμεθα ἀσθένειαν»⁴. Εἴμαστε μοπλιασμένοι μὲ τὴν ἀρρώστια τῆς ἁμαρτίας. Γι' αὐτό, καθὼς συνεχίζουμε, ἀναίμακτη πιὰ, τῇ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ, ἔχουμε χρέος κι' ἀνάγκη νὰ ζητᾶμε τὸ ἔλεος καὶ τὴ λύτρωσι πρῶτα γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας. «Χρὴ γὰρ τὸν ἱερέα πρότερον περὶ αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι»⁵, φέρνοντας στὰ χεῖλη τῇ θερμῇ ἰκεσία: «Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ».

Δὲν μπορῶ νὰ φανταστῶ Θ. Λειτουργία, χωρὶς αὐτὸ τὸ προσωπικὸ ψυχικὸ βίωμα. Δὲν τὸ χωράει τὸ μυαλό μου πῶς μπορῶ ν' ἀπλώσω τὰ χέρια γιὰ νὰ προσφέρω τὰ τίμια δῶρα ζητῶντας τὴν

(1) Μ. Ἀθανασίου, περὶ σαρκώσεως τοῦ Ἀλόγου.

(2) Α' Πέρ. γ', 18.

(3) Ἐβρ. θ', 24.

(4) Ἐβρ. ε', 24.

(5) Ὁριγένους: Ἐκλογαὶ εἰς Λευϊτικὸν 10, 19.

ἐξιλέωσι τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ποιμνίου, χωρὶς νὰ εἶμαι κι' ἐγὼ ἐνσωματωμένος στὸ ποίμνιο καὶ χωρὶς νὰ προσφέρω καὶ τὴν προσωπική μου, τοῦ ποιμένου, τὴ συντριβή.

Μπορεῖ σὲ κάθε Θ. Λειτουργία νὰ μὴ παίρνουν μέρος ὅλοι οἱ πιστοί. Μπορεῖ ἀκόμα μερικοὶ νὰ βρίσκωνται μέσα στὸ ναό, μαζῆ μ' ὀλόκληρη τὴν ἱερὴ κοινότητα, κι' ὅμως νὰ μὴ ἔχουν συνειδητοποιήσει τὴν ἐνοχὴ τους καὶ νὰ μὴ συμμετέχουν στὴν ἱεσσία. Ἡ δική μου ἱεσσία δὲν μπορεῖ ποτὲ ν' ἀπουσιάσῃ. Ἡ προσωπικὴ συμμετοχή μου στὸ μυστήριο εἶναι ἀπαραίτητη. Τὰ δῶρα, ποὺ θὰ σοῦ προσφέρω, θὰ πρέπει νὰναι λουσμένα στὰ δάκρυα τῆς μετανοίας μου, τῆς συντριβῆς μου, τῆς λαχτάρας μου γιὰ ἐξαγνισμό. Ἡ καρδιά μου, ζυμωμένη ἀπ' τ' ἀπαλὰ παιδικὰ χρόνια μὲ τὴν ἁμαρτία, χρέος ἔχει, νὰ ἀξιοποιήσῃ τὴν εὐκαιρία καὶ νὰ σὲ ἱκετεύσῃ θερμὰ νὰ τὴ λούσῃς καὶ νὰ τὴν ποτίσῃς μὲ τὴν ἀγία χάρι, μὲ τὴν ὁποία ποτίζεις τὰ γνήσια παιδιὰ σου.

* * *

«Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ».

Ἡ Θ. Λειτουργία, Χριστέ μου, εἶναι ἡ πιὸ πολύτιμη εὐκαιρία, ποὺ μοῦ δίνεις. Γιὰ νὰ πέσω στὰ πόδια σου. Νὰ ζητήσω λύτρωσι. Ἐέρεις.

Στὴ ζωὴ μου πόσα ἁμαρτήματα! Στὴν κάθε μου μέρα πόσα ἁμαρτήματα! Ἀπ' τὴ μιά μου Λειτουργία μέχρι τὴν ἄλλη πόσα ἁμαρτήματα! Ἄν τὰ κατέγραφα μὲ λεπτομέρεια, θὰ σχηματίζα τόμους. Κι' ἂν ζύγιζα τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς θὰ τὸ ἐνοιωθα ἀβάσταχτο.

Ὁ πιστός σου δοῦλος Ἰώβ φώναξε στὴν ἀνθρωπότητα μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. «Τίς καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ρύπου; ἀλλ' οὐδεὶς, ἐὰν καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς»⁶. Πῶς μπορῶ νὰ ἐξαιρεθῶ ἐγὼ ἀπ' αὐτὸ τὸ νόμο, ποὺ βασιλεψε τυραννικὰ στοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους μετὰ ἀπ' τὴν πρώτη τους παράβασι; Καὶ τὸ πιὸ μικρὸ κομμάτι τοῦ χρόνου μου τὸ λεκιάζω συχνὰ μὲ μιὰ σκέψι ἢ μ' ἓνα λόγο ἢ μὲ μιὰ πράξι, ποὺ εἶναι ἀντίθετα μὲ τὸ θέλημά σου κι' ἀφίνουν ἓνα κατάλοιπο λύπης κι' ἐνοχῆς στὴν ἱερατικὴ μου καρδιά.

Ἔρχονται φορές, ποὺ ἡ ἁμαρτία μου γίνεται αἰσθητὴ σ' αὐτοὺς, ποὺ μὲ κυκλώνουν. Καὶ τοὺς λυπῶ. Καὶ τοὺς σκανδαλίζω. Ἔρχονται πάλι φορές ποὺ πραγματοποιεῖται στὸ ἐσώτερο βάθος τῆς ὑπάρξεώς μου, «ἐν τῶ ἀφανεῖ τῆς καρδίας κινήματι»⁷. Τὴν ἐνοχὴ μου δὲν τὴν ἀντιλαμβάνονται οἱ ἄλλοι. Τί μὲ τοῦτο ὅμως;

(6) Ἰώβ. ιδ', 4.

(7) Μ. Βασιλ. ὁμιλία εἰς τὸ «πρόσεχε σεαυτῶ».

Μπροστά στα δικά σου τὰ μάτια είναι γυμνή ἡ πρᾶξι μου κι' ἡ ἐνοχὴ μου ἀκέραια. Καὶ στὴν καρδιά μου σταλάζει ἡ λύπη.

Βλέπω καὶ μιὰ ἄλλη πτυχή στὴν ἀμαρτωλότητά μου, Χριστέ μου, ποὺ μὲ κάνει, νὰ σκύβω πιὸ πολὺ τὸ κεφάλι. Δὲν ἔχουν τὴν ἴδια βαρύτητα τὰ δικά μου ἀμαρτήματα, μὲ τὰ ἀμαρτήματα τοῦ λαοῦ σου. Ἐκεῖνα μέσα στὸ δῖνη τῆς γῆϊνης ζωῆς. Μέρα καὶ νύχτα στὸ σκληρὸ ἀγῶνα. Δὲν ἔχουν τὸ χρόνο νὰ γνωρίσουν πλατεῖα καὶ βαθειὰ τὸ θέλημά σου. Καὶ κεῖνο τὸ λίγο, ποὺ ξέρουν, συχνὰ τὸ πνίγει ὁ καπνὸς τῆς βιοπάλης. Γι' αὐτὸ τὰ ἀμαρτήματά τους, χωρὶς νὰ παύσουν νὰ εἶναι προσβολὴ στὴν ἄπειρη ἀγιότητά σου, ἔχουν τὸ ἐλαφρυντικὸ ὅτι εἶναι «ἀγνοήματα». "Ὅτι τὰ διευκολύνει ἡ ἄγνοια τοῦ ἀγίου νόμου σου.

Τὰ δικά μου δὲν εἶναι ἀγνοήματα. Διατηρῶ δλόκληρο τὸ βάρος τῆς εὐθύνης, γιατί ἀποκλειστικὸ ἔργο τῆς ζωῆς μου εἶναι ἡ μελέτη τοῦ ἀγίου θελήματός σου. Καὶ δὲν μπορῶ νὰ προβάλω τὴν ἄγνοια.

Καὶ κάτι ἄλλο. Οἱ ἀδελφοί μου, οἱ ἄνθρωποι, ἀμαρτωλοὶ κι' αὐτοὶ σὰν καὶ μένα, σέρνουν τὴν ἀμαρτωλότητά τους στὰ μαγαζιά τους καὶ στὰ σπίτια τους. "Ἡ τὸ πολὺ τὴ μπάζουν στὸν κυρίως ναό. Ἐγὼ ἔχω τὴν τόλμη νὰ τὴν παίρνω μαζί μου τὴν ὥρα, ποὺ μπαίνω στὸν πιὸ ἅγιο χῶρο καὶ νὰ τὴν ἐμφανίζω ἀπροκάλυπτη στὸν ἐπίγειο ἱερό σου θρόνο, στὸ ἅγιο θυσιαστήριό σου.

«Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ».

Τὸ φωνάζω μὲ τὴν καρδιά μου. Γι' αὐτὸ πέφτω στὰ γόνατα μπροστά στὸ ἅγιο θυσιαστήριό σου. "Ὅχι γιὰ νὰ σοῦ ἐμφανίσω τὴν ἀγιότητά μου. Ἀλλά, γιὰ νὰ χτυπήσω τὸ στήθος μου, ὅπως ὁ τελώνης, καὶ νὰ ζητήσω τὸ ἄπειρο ἔλεός σου.

«Δός, Κύριε, καὶ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, δεκτὴν γενέσθαι τὴν θυσίαν ἡμῶν καὶ εὐπρόσδεκτον ἐνώπιόν σου».

Ἄρχμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ζ. ΓΚΑΤΖΙΡΟΥΛΗΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικὸν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ
Ο ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΣ

ΥΠΟΘΕΣΗ

Ὁ μέγας Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ θεολογικώτατος καὶ ἔλληνομαθέστατος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ἐπιέζετο, σὰν λαϊκός, ἀπὸ ὄλους ὅσοι τὸν ἐγνώριζαν, τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν ἐθαύμαζαν, νὰ δεχθῆ τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης.

Αὐτὸς ὅμως ἀπόφενγε, κί ἐδίσταζε ν' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνη τοῦ ὑψηλότατου αὐτοῦ ἀξιώματος, καὶ νὰ διακονήσῃ στὴν Ἐκκλησία. Καὶ τελικά, γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὶς ἀδιάκοπες καὶ μεγάλες πιέσεις, κατέφενγε στὴν ἔρημο. Μὲ τὴν πρόθεση καὶ μὲ τὸν σκοπὸν—ὅπως γράφει—«ἐαυτὸν ἐπισκέψασθαι» ν' αὐτοσυγκεντρωθῆ δηλαδὴ καὶ ν' ἀναμετρήσῃ καλότερα τὶς δυνάμεις του.

Κατόπιν ὅμως ἀπὸ τὶς ἐπίμονες προτροπὲς ὄλων, καὶ κυρίως τοῦ σεβάσμιου πατέρα του, ποὺ ἦτανε Ἐπίσκοπος στὴ Ναζιανζό, ξαναγύρισε στὴν πατρίδα του, κί ἐδέχθηκε νὰ χειροτονηθῆ. Καὶ ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία ἐκέρδησεν, ἔτσι, ἕναν ἀπὸ τοὺς σοφώτερους καὶ τοὺς μεγαλύτερους ἄνδρες τῆς ἐποχῆς του, ποὺ ἤσκησε κατόπιν μέγιστη κί ἑξαισιώτατην εὐεργετικὴν ἐπίδραση στὰ ταραγμένα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπὸ τὸν Ἀρειανισμόν Ἐκκλησιαστικά μας πράγματα, καὶ γενικώτερα στὴ ζωὴ τῆς.

Ὁ λόγος του δὲ αὐτὸς περὶ Ἱερωσύνης, εἶναι σὰν μιὰ ἀπολογία του πρὸς τοὺς συμπολίτες, του, γιὰ τὴν φυγὴν του ἐκεῖνη στὴν ἔρημο, καὶ γιὰ τοὺς δισταγμούς του νὰ δεχθῆ τὴν χειροτονία. Καὶ σ' αὐτόν, μ' ἀπαράμιλλη δύναμη, ποὺ ἀπαστράπτει, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τὸ τέλος, ἀπὸ ὑψηλότατα καὶ ὑπέροχα νοήματα καὶ συναισθήματα, φανερῶνει τὸ μέγιστο ἕψος τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος· καὶ ποῖός πρέπει νὰναι αὐτός, ποὺ καταξιώνεται τὴν Ἱερωσύνην.

Ἀποτελεῖ γι' αὐτὸ ἀριστοουργηματικὸ κί ἀνεπανάληπτο κειμήλιο τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς μας φιλολογίας· καὶ τὸ πρῶτιστο καὶ κράτιστο δοκίμιο Ποιμαντικῆς Θεολογίας.

Θ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Α'. Ἡττημαι, καὶ τὴν ἤτταν ὁμολογῶ· ὑπετάγην τῷ Κυρίῳ, καὶ ἰκέτευσα αὐτόν· ὁ γάρ μοι μακαριώτατος Δαβὶδ ἀρχέτω τοῦ λόγου· μᾶλλον δὲ ὁ ἐν τῷ Δαβὶδ φθεγγόμενος, καὶ εἰσέτι καὶ νῦν δι' αὐτοῦ φθεγγόμενος. Ἐπειδὴ καὶ τάξις ἀρίστη, παντὸς ἀρχομένῳ καὶ λόγου καὶ πράγματος, ἐκ Θεοῦ τε ἀρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι. Τὸ δὲ αἷτιον ἢ τῆς πρὸ τοῦ στάσεως καὶ ὀλιγοψυχίας, δι' ἣν ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἀφ' ὑμῶν χρόνον οὐ μακρὸν ἴσως τοῖς γε ποθοῦσιν, ἢ τῆς νῦν ἡμερότητος καὶ μεταβολῆς, δι' ἣν αὖθις ἐμαυτὸν ἔδωκα φέρων ἡμῖν, ἄλλος μὲν ἄλλο τι οἰέσθω τε καὶ λεγέτω, τῶν ἢ μισούντων ἢ ἀγαπώντων ἡμᾶς, ὁ μὲν οὐκ ἀφίεις αἰτίας, ὁ δὲ καὶ προσαποδεχόμενος. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἡδύ τοῖς ἀνθρώποις, ὡς τὸ λαλεῖν τὰ ἀλλότρια· καὶ μάλιστα, ἐὰν τύχωσιν ὑπ' εὐνοίας τινος, ἢ μίσους ἐλάττονοι, ὑφ' ὧν καὶ φιλεῖ κλέπτεσθαι ὡς τὰ πολλὰ ἢ ἀλήθεια. Ἐγὼ ταληθὲς εἰς μέσον θήσω, μηδὲν αἰσχυνοίς, καὶ διαιτήσω δικαίως ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσιν, ὅσοι τε κατηγοροῦσιν ἡμῶν καὶ ὅσοι ὑπεραπολογοῦνται προθύμως, τὸ μὲν τι κατηγορήσας ἐμαυτοῦ, τὸ δέ, ὑπεραπολογησόμενος.

Β'. Καὶ ἵνα γε καθ' ὁδὸν ὁ λόγος προῖη, περὶ τῆς δειλίας, προτέρας οὔσης, καὶ διαλέξομαι. Οὐδὲ γὰρ ἀνέχομαι πλήττεσθαι τινας ἐν ἐμοὶ τῶν πάντα τηρούντων ἐπιμελῶς τὰ ἡμέτερα, οὔτε καὶ ὡς ἐτέρως ἔχοντα. Ἐπειδὴ τε τὸ καθ' ὑμᾶς Χριστιανοῖς εἶναι εὐδόκησεν ὁ Θεός, καὶ τοὺς ἤδη πεπληγότας, εἴπερ τινές εἰσί, διὰ τῆς ἀπολογίας ἰάσομαι. Καλὸν γὰρ μήτε ἀμαρτάνοντα, μήτε ὑπονοούμενον, ἕως ἄν οἶός τε ᾖ, καὶ ὁ λόγος αἰρῆ, τιθέναι πρόσκομμα τοῖς πολλοῖς ἢ σκάνδαλον· εἴπερ καὶ τοῖς ἑνα τῶν μικρῶν σκανδαλίσασιν, ἴσμεν ὅπως ἀπαραίτητος, καὶ βαρυτάτη παρὰ τοῦ ἀψευδοῦς ἢ τιμωρία.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Α'. Νικήθηκα, κι' όμολογώ τήν ήττά μου. 'Υποτάχθηκα στόν Κύριο και τόν ίκέτεψα. "Ας κάμη λοιπόν τήν άρχή τής όμιλίας μου ό μακαριώτατος Δαβίδ, ή για να έκφρασθώ καλύτερα, αυτός που μίλησε, με τό στόμα του Δαβίδ, κι' άκόμη και σήμερα μ' αυτό μās μιλεί. Γιατι αυτή είναι και ή άριστη τάξη, για τόν καθένα που άρχίζει μίαν όμιλία ή κάποιον έργο από τόν Θεό δηλαδή ν' άρχίζει και στο Θεό να καταλήγη.

Για τήν αίτία δέ ή τής πρώτης μου στάσης και λιγοψυχιάς, που γι' αυτές έμάκρυνα τήν αυτοεξορία μου κι' έμεινα μακριά σας άρκετόν ίσως καιρό, γι' αυτούς βέβαια που μ' άναζητούσανε ή τής σημερινής μου συγκατάβασης και τής μεταβολής, που έξ αίτίας της ξαναγύρισα και σας παραδόθηκα, άλλος άλλο κι' ότι θέλει ό καθένας κι' άς λέη κι' άς πιστεύη, άπ' αυτούς που ή με μισούν ή μ' άγαπούν κι' ό μόν ένας, δίχως να με συγχωρῶ, ό δέ άλλος, συμφωνώντας και με τό παραπάνω μαζί μου.

Γιατι τίποτε δέν είναι τόσο πολύ ευχάριστο στους ανθρώπους, όσο τό να συζητούνε για τίς ξένες ύποθέσεις. Και μάλιστα, αν τύχη να τους παρασύρη σ' αυτό κάποια συμπάθεια, ή κάποιο τυχόν μίσος που μ' αυτά τά δυό τό συνειθίζει να νοθεύεται τίς περισσότερες φορές ή αλήθεια. Έγώ όμως θα βάλω καταμεσής τά πράγματα, χωρίς να ντραπώ για τίποτα και θα γίνω δίκαιος διαιτητής και στά δυό μέρη και γι' αυτούς δηλαδή που με κατηγορούν, και για όσους με υπερασπίζονται πρόθυμα. Κι' έτσι, από τό ένα μέρος μόν θα κατηγορήσω τόν έαυτό μου κι' από τ' άλλο θ' άπολογηθώ, και θα τόν υπερασπίσω, όσο τό μπορώ καλύτερα.

Β'. Και για να προχωρή ό λόγος μου κανονικά, θα σας μιλήσω και για τήν δειλία μου, που αυτή και προηγήθηκε. Γιατι και δέν τ' άνέχομαι να υπάρχουν άνθρωποι, από αυτούς που είναι εύλαβικοί τηρητές κάθε μας παράδοσης, είτε καλή είναι είτε και κακή, που να στενοχωρούνται έξ αίτίας μου. Κι' επειδή ό Θεός σας καταξίωσε νάστε Χριστιανοί, κι' αν τυχόν υπάρχουν άκόμη κάποιον που έχουν βαρυκαρδήσει, θα τους γιατρέψω με τήν άπολογία μου. Γιατι τό πρεπούμενον είναι, όσο τό μπορεϊ κανείς, κι' ό λόγος τό παίρνει, να μη βάλη κανείς εμπόδια ή να γίνεται σκάνδαλο στους άλλους. Κι' άφοϋ μάλιστα τό ξέρομε πολύ καλά, πώς άναπόφευγη και βαρύτερη θάναί ή τιμωρία του Θεού, και γι' αυτούς άκόμη που τυχόν θα σκανδαλίσουν και σ' ένα από τά παραμικρότερα.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Γ'. Ἐγὼ γὰρ ἔπαθον τοῦτο, ὧ ἄνδρες, οὔτε ὡς ἀπαίδευτος καὶ ἀσύνετος, ἀλλὰ μᾶλλον, ἵνα καὶ μικρὸν τι καυχῆσωμαι· οὔτε ὡς ὑπερόπτης τῶν θείων νόμων, καὶ διατάξεων. "Ὅτι καθάπερ ἐν σώματι, τὸ μὲν τι ἄρχον ἐστί, καὶ οἷον προκαθεζόμενον, τὸ δὲ ἀρχόμενον, καὶ ἀγόμενον· οὕτω καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις διέταξεν ὁ Θεὸς ἰσότητος νόμῳ τῆς ἐχούσης τὸ κατ' ἀξίαν, ἣ καὶ προνοίας, ἣ τὰ πάντα συνέδησε, τοὺς μὲν ποιμαίνεσθαι τε καὶ ἄρχεσθαι, ὅσοις τοῦτο λυσιτελέστερον, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ πρὸς τὸ δέον ἰθυνομένους, τοὺς δὲ εἶναι ποιμένας καὶ διδασκάλους πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας· ὅσοι τῶν πολλῶν εἰσὶν ἀνωτέρω κατ' ἀρετήν, καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν οἰκείωσιν, λόγον ψυχῆς πρὸς σῶμα, ἣ νοῦ πρὸς ψυχὴν ἐπέχοντας. "Ἰν' ἀμφοτέρω συντεθέντα ἀλλήλοις, καὶ συγκρατηθέντα, τότε ὑστεροῦν καὶ τὸ πλεονάζον, ὥσπερ ἐν μέλεσι, καὶ τῇ ἀρμονίᾳ τοῦ Πνεύματος συμβιβασθέντα καὶ συνδεθέντα, ἐν ἄρτιον ἀποδειχθῆ σῶμα, καὶ αὐτοῦ Χριστοῦ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ἄξιον. Οὔτε οὖν τοῖς ἄλλοις ἀναρχίαν καὶ ἀταξίαν λυσιτελεστέραν οἶδα τάξεως καὶ ἀρχῆς, οὔτε ἀνθρώποις· ἀλλὰ τούτοις καὶ πάντων οὐχ ἥκιστα, ὅσῳ καὶ περὶ μειζόνων αὐτοῖς ὁ κίνδυνος· Οἷς μέγα, καὶ εἰ τὸ πρῶτον τοῦ λόγου μὴ σώζοιεν, τὸ μηδὲν ἁμαρτάνειν· ἀλλὰ τό γε δεύτερον ἐκείνου, τὸ ἁμαρτάνοντας ἐπανάγεσθαι.

Δ'. Ἐπειδὴ τοῦτο καλὸν ἐφάνη καὶ δίκαιον, ἴσον ἐμοὶ κακόν, καὶ ὁμοίως ἄτακτον, πάντας τε ἄρχειν ἐθέλειν, καὶ μηδένα δέχεσθαι. Ὡς εἶγε πάντες φεύγοιεν ταύτην, τὴν εἴτε λειτουργίαν χρῆ λέγειν, εἴτε ἡγεμονίαν, χωλεύοι ἂν τῷ μεγίστῳ μέρει, καὶ οὐδ' ἂν καλὸν ἔτι μένοι τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας πλήρωμα. Ποῦ δ' ἂν

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Γ'. Γιατί, ἀγαπητοί μου, οὔτε σὰν ἀγράμματος οὔτε καὶ σὰν ἀνόητος τῶπαθα αὐτό. Ἄλλα - γιὰ νὰ καυχηθῶ καὶ λιγάκι—μᾶλλον σὰν μορφωμένος καὶ φρόνιμος. Οὔτε σὰν καταφρονητὴς τῶν θείων νόμων καὶ κανόνων. Γιατί ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ σῶμα, πού τὸ μὲν ἓνα μέλος εἶναι ἐξουσιαστικὸ καὶ μοιάζει σὰν νὰ κυβερνᾷ, τ' ἄλλο δὲ εἶναι ἀρχόμενο καὶ διευθυνόμενο, ἔτσι πρόσταξεν ὁ Θεὸς νὰ γίνεταί καὶ στὶς Ἐκκλησίες. Καὶ μὲ τὸ νόμο τῆς ἰσότητος, πού δίδει στὸν καθένα κατὰ τὴν ἀξίαν του, ἢ καὶ μὲ τὴν θεία Πρόνοια, πού μ' αὐτὴν συνέχει τὰ σύμπαντα, ἄλλοι μὲν ὤρισε—σ' ὅσους εἶναι ἀντὶ συμφερότερο—νὰ ποιμαίνωνται καὶ νὰ ἐξουσιάζωνται, καθοδηγούμενοι, μὲ τὴν διδασκαλία καὶ μὲ τὸ παράδειγμα, πρὸς τὴν ἀλήθειαν· ἄλλοι δὲ πάλιν νὰ γίνωνται Ποιμένες καὶ καθοδηγητές, γιὰ τὸν καταρτισμὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσοι δηλαδὴ εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὴν ἀρετὴ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀφωσίωσίν τους πρὸς τὸν Θεό, καὶ ἔχουν τὴ θέσιν πού ἔχει ἡ ψυχὴ πρὸς τὸ σῶμα, ἢ ὁ νοῦς πρὸς τὴν ψυχὴ. Μὲ τὸ σκοπὸ, νὰ συνδεθοῦνε καὶ νὰ ταυτισθοῦνε μεταξύ τους καὶ τὰ δυὸ, καὶ αὐτὸ πού ὑπερέχει καὶ αὐτὸ πού ὑστερεῖ, ὅπως ἀκριβῶς γίνεται καὶ μὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος· καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ν' ἀρμονισθοῦνε καὶ νὰ καταρτισθοῦνε σ' ἓνα τέλειο σῶμα, πού εἶναι ἀντάξιο καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ κεφαλὴ μας.

Οὔτε ὅμως, ὅπως ξέρω, σ' ὅλα τ' ἄλλα ἢ ἀταξία καὶ ἢ ἀναρχία εἶναι χρησιμώτερη ἀπὸ τὴν τάξιν καὶ ἀπὸ τὴν ἐξουσία, οὔτε καὶ στοὺς ἀνθρώπους· ἀλλὰ σ' αὐτοὺς μάλιστα καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλα, γιὰτι καὶ γιὰ πολὺ μεγαλύτερα κινδυνεύουν. Ἐπειδὴ γι' αὐτοὺς θᾶναι πολὺ μεγάλο πρᾶγμα, καὶ ἂν δὲν ἐπιτύχουν τὸ πρῶτο πού εἶπα, τὸ νὰ μὴν ἁμαρτάνουν δηλαδὴ, νὰ κατορθώνουν τουλάχιστον τὸ δεύτερο, τὸ νὰ ξαναφέρουν δηλαδὴ αὐτοὺς πού ξεστρατίζουν στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Δ'. Γιατί καὶ δίκαιο καὶ σωστὸ τὸ νόμισα αὐτό, ὅπως εἶναι γιὰ μένα ἐξίσου κακὸ καὶ ἄτακτο, καὶ τὸ νὰ θέλουν νὰ ἐξουσιάζουν ὅλοι, καὶ τὸ νὰ μὴ δέχωνται κανένα. Γιατί βέβαια, ἂν ὅλοι τ' ἀποφεύγουν αὐτό—εἴτε λειτούργημα πρέπει νὰ τὸ εἰποῦμε, εἴτε κ' ἐξουσία,—θὰ ἐχώλαινε βασικᾶ στὸ κυριώτερο μέρος της καὶ οὔτε θὰ μπορούσε νὰ βασιλευῇ τάξιν καὶ ἀρμονία στ' ὠραῖο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ἔτι καὶ παρὰ τίνων θρησκευοῖτο ἡμῖν ὁ Θεὸς τὰ μυστικὰ καὶ ἄνω φέροντα, ὃ δὴ μέγιστόν ἐστι τῶν ἡμετέρων καὶ τιμιώτατον, οὐκ ὄντος βασιλέως, οὐδ' ὄντος ἄρχοντος, οὐδὲ ἱερατείας, οὐδὲ θυσίας, οὐδὲ ὅσα ὡς μέγιστα ἐπὶ μεγάλοις τοῖς πταίσμασιν οἱ πάλοι ἀπειθεῖς κατεκρίθησαν; Ἄλλ' οὐδὲ ξένον τι καὶ ἀπὸ τρόπου τοῖς πολλοῖς τὰ θεῖα φιλοσοφοῦσιν, ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἀναβαίνειν ἀπὸ τοῦ ἄρχεσθαι, οὐδὲ ἔξω τῶν νενομισμένων τῆς φιλοσοφίας ὄρων, καὶ φέρον εἰς ὄνειδος. Ὡσπερ οὐδὲ ναύτη τῶν εὐδοκίμων, τὸ πρωρατεῦσαι, καὶ πρῶρεϊ καλῶς τοὺς ἀνέμους τηρήσαντι, τὸ πιστευθῆναι τοὺς οἰάκας· εἰ δὲ βούλει, στρατιώτῃ γενναίῳ τὸ ταξιαρχῆσαι, καὶ ταξίαρχῃ καλῶ τὸ στρατηγῆσαι τε καὶ πολέμου παντὸς ἡγεμονίαν ἐγχειρισθῆναι. Οὐ μὴν, οὐδ' (ὅπερ ἂν ὑπολάβῃ τις ἴσως τῶν πάντα ἀτόπων καὶ μοχθηρῶν, οἳ κρίνουσι τὰ τῶν ἄλλων τοῖς οἰκείοις πάθεσιν) ἡσχύνθη τὸ βαθμοῦ τὴν τάξιν, ἐπιθυμία τῆς μείζονος. Οὐκ ὄντως ἐγὼ, ἢ τοῦ θεοῦ μεγέθους, ἢ τῆς ἀνθρωπίνης ταπεινώσεως ἄπειρος, ὡς μὴ μέγα νομίζειν πάσῃ γενετῇ φύσει, καὶ ὅποσοῦν πλησιάζειν Θεῷ τῷ μόνῳ φανωτάτῳ καὶ λαμπροτάτῳ καὶ ὑπερέχοντι πάσης ὑλικῆς καὶ ἀύλου φύσεως καθαρότητι. Τὶ οὖν ἐστίν, ὃ πέπονθα, καὶ τίς ὁ λόγος τῆς ἐμῆς ἀπειθείας; Οὐδὲ γὰρ ἔδοξα τοῖς πολλοῖς ἐν ἐμαυτῷ τότε μένειν οὐδ' εἶναι, ὡσπερ ἐγινώσκομεν, ἀλλ' ἕτερος ἐξ ἐτέρου τις γεγονέναι, καὶ πλέον ἢ καλῶς εἶχεν, ἀντιτείνειν καὶ ἀθθαδιάζεσθαι. Τούτου δὲ τὰς αἰτίας ἀκούετε ἂν ἤδη, πάλοι ποθοῦντες.

Ποῦ λοιπόν κι' ἀπὸ ποιούς θὰ προσφερότανε πλέον γιὰ μᾶς στὸ Θεὸ ἢ μυστικὴ λατρεία ποὺ φτερώνει τὴν ψυχὴ, καὶ ποὺ εἶναι τὸ μέγιστο καὶ τὸ πολυτιμώτατον ἀγαθὸ ἀπὸ τὰ ὅσα ἔχομε, ἂν δὲν ὑπάρχη πλέον ἀνώτατος ἀρχηγός, ἂν δὲν ὑπάρχη προκαθήμενος, οὔτε ἱερατεῖο, οὔτε καὶ θυσίαι, οὔτε καὶ τὰ ὅσα ποὺ γι' αὐτὰ οἱ παλαιοὶ ὄσοι δὲν ἐπειθάρχησαν σ' αὐτὰ κατακρίθησαν σὰν γιὰ τὸ μεγαλύτερό τους παράπτωμα.

Μὰ οὔτε καὶ εἶναι κάτι ξένο κι' ἀσυνήθιστο γιὰ τοὺς περισσότερους ποὺ φιλοσοφοῦνε μὲ τὰ θεῖα, τὸ ν' ἀνεβαίνουν στὴν ἐξουσίαν ἀπὸ ἀρχόμενοι, οὔτε κι' ἔξω ἀπὸ τοὺς ὄρους κι' ἀπὸ τὴν κανονικὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, καὶ σὰν ἓνα πρᾶγμα ποὺ φέρνει ντροπὴ. "Ὅπως δὲν εἶναι καὶ σ' ἓνα καλὸ ναύτη νὰ γίνῃ τιμονιέρης, οὔτε καὶ σ' ἓνα τιμονιέρη ποὺ ἐκυβέρνησε καλὰ τὸ πλοῖο στοὺς ἀνεμοδαρμούς, τὸ νὰ γίνῃ καπετάνιος. Κι' ἂν θέλεις ἀκόμη, τὸ νὰ γίνῃ ταξίαρχος ἓνας γενναῖος στρατιώτης· οὔτε καὶ σ' ἓναν ἰκανὸν ταξίαρχο νὰ γίνῃ στρατηγός καὶ νὰ τοῦ ἐμπιστευθοῦνε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πολέμου. Μὰ οὔτε ὅπως ἴσως θὰ τὸ νόμιζε κάποιος ἀπὸ τοὺς μοχθηροὺς κι' ὅλως διόλου διεστραμμένους ἐκείνους ἀνθρώπους ποὺ κρίνουν μὲ τὰ δικά τους πάθη καὶ τῶν ἄλλων τὰ συναισθήματα, καταφρόνεσα τὴν χειροτονία μου σὰν ἱερέα, ἐπειδὴ ἀπόβλεπα σ' ἀνώτερα ἀξιώματα.

Δὲν εἶμαι μὰ τὴν ἀλήθεια, ἐγὼ τόσο ἀνίδεος, ἢ γιὰ τὸ θεῖο μεγαλεῖο, ἢ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη μηδαμινότητα, ὥστε νὰ μὴ πιστεύω σὰν μεγάλο πρᾶγμα, γιὰ κάθε πλᾶσμα ποὺ γεννιέται, τὸ νὰ πλησιάσῃ, ἔστω καὶ λίγο, στὸ Θεό, ποὺ εἶναι ὁ μοναδικὸς καὶ λαμπρότατος πνευματικὸς "Ἡλιος, καὶ ὑπερέχει στὴν καθαρότητα ἀπὸ κάθε ἄλλην ὕλικὴ καὶ αὔλη φύση.

Τὶ εἶναι λοιπόν αὐτὸ ποὺ ἔπαθα; Καὶ ποιὸς ἦτανε ὁ λόγος τῆς ἀπειθαρχίας μου; Γιατὶ οἱ περισσότεροι πίστεψαν, πῶς ἤμουνα ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου, κι' ὅτι δὲν ἤμουνα στὰ συγκαλά μου, ὅπως μὲ ξέρανε· ἀλλὰ πῶς εἶχα γίνῃ ἄλλος ἀντ' ἄλλου, καὶ γι' αὐτὸ πῶς ἦτανε μὲ τὸ παραπάνω φυσικὸ τὸ ν' ἀντιτείνω· καὶ τὸ ν' αὐθαδιάζω. Καὶ ποιὸς ἦτανε οἱ αἰτίαι γι' αὐτό, μπορεῖτε πλέον νὰ τίς ἀκούσετε, πρᾶγμα βέβαια ποὺ ἀπὸ καιρὸ πολὺ τὸ ἐπιθυμοῦσατε.

ιδιαιτέρα προπαρασκευή. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Α΄ Κορ. 11, 27-32) ἐπισημαίνει τις συνέπειες μιᾶς ἀναξίως προσελύσεως στήν τράπεζα τοῦ Κυρίου. Σ' αὐτήν ὀφείλονται ἀσθένειες, θάνατοι καὶ ἄλλες παιδεῖες, πού ἔρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸ στοὺς ἀνθρώπους πού ἀναξίως κοινωνοῦν. «Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου». Συνιστᾷ δὲ ὅπως ὁ μέλλων νὰ κοινωνήσῃ δοκιμάζει πρῶτα τὸν ἑαυτό του καὶ ὕστερα προσέρχεται: «δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω... εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα». Σὲ τί συνίστατο ἡ «δοκιμασία» καὶ ἡ «διάκρισις» αὐτῆ; Δὲν μᾶς τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος. Ἀλλὰ ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν πράξι τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης φαίνεται ὅτι ἦταν μιὰ ἐν φόβῳ Θεοῦ ζωή, ἡ βαθεῖα πίστις καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὸ μυστήριον, ἡ συμφιλίωσι καὶ ἡ ἀμοιβαία συγγώρησι καὶ ἡ ἐξέτασι τῆς συνειδήσεως περὶ ὧν αὐτῶν. Αὐτὸ δείχνει δηλαδὴ πού μὲ τρεῖς λέξεις ζητεῖ καὶ σήμερα ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τὸν προσερχόμενο λέγοντας «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε». Ἡ νηστεία δὲν ἐθεωρεῖτο προϋπόθεσι γιὰ τὴν θεία κοινωνία. Ἡ θεία λειτουργία ἐτελεῖτο τὸ βράδυ κατὰ τὰ κοινὰ δεῖπνα, τις «ἀγάπες», ἀφοῦ προηγουμένως ὅλοι εἶχαν μετάσχει στήν κοινὴ τράπεζα. Ἀκριβῶς δηλαδὴ ἐπανελάμβαναν τὴν πράξι τοῦ Κυρίου, πού ἵδρυσεν τὸ μυστήριον «μετὰ τὸ δειπνήσαι» στὸ ὑπερῶο τῆς ἁγίας Σιών. Ὑστερα γιὰ λόγους εὐλαβείας ἡ θεία λειτουργία χωρίσθηκε ἀπὸ τὰ δεῖπνα καὶ γινόταν τὸ πρωῒ. Τότε ἄρχισε σιγὰ-σιγὰ νὰ παρουσιάζεται καὶ τὸ ἔθιμον τῆς ἀποχῆς κάθε τροφῆς ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τὴν ὥρα τῆς κοινωνίας. Αὐτὴ δὲ ἦταν καὶ εἶναι μέχρι σήμερα ἡ ἐπίσημη καὶ ἐπιβεβλημένη νηστεία, ἡ προπαρασκευαστικὴ γιὰ τὴν θεία εὐχαριστία. Εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἡ ἐγκράτεια, πού κάνουν οἱ πιστοὶ περιμένοντας τὸν νυμφίον τῆς ψυχῆς των καὶ πού συνδυάζεται μὲ προσευχὴν, αὐτοσυγκέντρωσι καὶ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ κάθαρσι. «Ὅταν ἡ θεία λειτουργία ἐτελεῖτο τὸ ἀπόγευμα, ὅπως τις ἡμέρες τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς (προηγιασμένες) ἢ τις παραμονὲς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὸ Μέγα Σάββατον, ἡ νηστεία παρετείνετο ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα μέχρι τὸ ἀπόγευμα, τὴν ὥρα δηλαδὴ τῆς κοινωνίας. Μόνον κατὰ τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐτρεῖτο ἡ ἀρχαιοτάτη πράξι καὶ οἱ πιστοὶ κοινωνοῦσαν τὸ ἀπόγευμα χωρὶς νὰ νηστεύουν καθ' ὅλη τὴν ἡμέραν. Αὐτὴν τὴν «εὐχαριστικὴν νηστείαν» ἐπιβάλλουν πολλοὶ κανόνες, ὅπως ὁ 41ος τῆς ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου («Ὡστε ἅγια θυσιαστηρίου, εἰ μὴ ὑπὸ νηστικῶν ἀνθρώπων μὴ ἐπιτελεῖσθαι, ἐξηρημένῃς μιᾶς ἑτησίας ἡμέρας, ἐν ᾗ τὸ Κυριακὸν δεῖπνον ἐπιτελεῖται, δηλαδὴ τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ»), ὁ 47ος τῆς ἰδίας Συνόδου («...ἀγίων, ἕνα ἀπὸ νηστικῶν, ὡς ἐστὶν ἄξιον προσφέρωνται»),

ὁ 29ος τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ὁ 9ος τοῦ ἁγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὴ δὲ ἐννοεῖ ἀσφαλῶς καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγοντας: «μέλλοντας προσιέναι τῇ φρικτῇ καὶ θείᾳ τραπέζῃ καὶ τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τοῦτο ποιεῖτε, μετὰ καθαροῦ συνειδότος, μετὰ νηστείας καὶ προσευχῆς» (Ὁμιλία εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν).

Ἡ πολυήμερος νηστεία, δηλαδή ἡ ξηροφαγία καὶ ὄχι βεβαίως ἡ παντελὴς ἀποχὴ τροφῆς, ὡς προπαρασκευαστικὴ γιὰ τὴν θείαν κοινωνίαν, ἦταν ἄγνωστη στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία. Ἡ πρὸ χαρακτιριστικὴ ἀπόδειξι εἶναι ἡ λειτουργία τῆς Κυριακῆς. Ἡ τέλεσι τῆς λειτουργίας προϋποθέτει ὅτι θὰ κοινωνήσουν οἱ πιστοί. Πῶς ὅμως θὰ μπορούσαν νὰ κοινωνήσουν, ἂν ἦταν ὑποχρεωτικὴ ἡ πρὸ τῆς κοινωνίας νηστεία, ἀφοῦ ἡ νηστεία κατὰ τὸ Σάββατο, ἐκτός μόνο ἀπὸ τὸ Μέγα Σάββατο, ἀπαγορεύεται μὲ ἀυστηρὰ ἐπιτίμια ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς κανόνες (Ἀγ. Ἀποστόλων 66, Πενθέκτης 55); Τὸ ἴδιο καὶ κατὰ τὴν Διακαινήσιμο ἐβδομάδα, πού ὁ 66ος κανὼν τῆς Πενθέκτης Συνόδου, ὀρίζει καθημερινῶς νὰ ἀκατατροφουῖν οἱ χριστιανοὶ εἰς τὰ ἅγια μυστήρια, ἐνῶ καθ' ὅλες τὶς ἡμέρας αὐτὲς γίνεται κατάλυσι τῆς νηστείας «εἰς πάντα».

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ νηστεία θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας ὡς ἓνα ἄριστο μέσο προπαρασκευῆς, καθάρσεως καὶ ἐτοιμασίας τοῦ πιστοῦ, γι' αὐτὸ συνιστᾶ στους πιστοὺς πού σὲ ἀραιὰ διαστήματα κοινωνοῦν ἢ νὰ προσέρχωνται στὴν θείαν κοινωνίαν μετὰ ἀπὸ τὶς καθωρισμένους ἐκκλησιαστικὰς νηστείας (Μ. Τεσσαρακοστῆς, Ἀγίων Ἀποστόλων, Κοιμήσεως, Χριστουγέννων), ἢ νὰ τηροῦν, κατὰ δύναμιν, τριῶν ἢ περισσοτέρων ἢ καὶ ὀλιγωτέρων ἡμερῶν νηστεία πρὸ τῆς θείας κοινωνίας, Τὸ θέμα αὐτὸ βρίσκεται στὴν διάκρισι τοῦ φωτισμένου πνευματικοῦ, πού ξέροντας τὰ βάθη τῶν καρδιῶν καὶ τὶς συνθῆκες τῆς ζωῆς τῶν πνευματικῶν του τέκνων, θὰ καθορίζη, ἂν κρίνη ἀπαραίτητη, καὶ τὴν διὰ τῆς νηστείας προπαρασκευὴ ὡς καὶ τὴν διάρκειά της.

Ἡ ἀπαράβατος πάντως νηστεία πρὸ τῆς θείας κοινωνίας εἶναι, τὸ ἐπαναλαμβάνομε, ἡ ἀπὸ τοῦ μεσονυκτιοῦ ἀπόλυτος ἀποχὴ τροφῆς, πού μόνο σὲ περίπτωσι κινδύνου θανάτου μπορεῖ νὰ μὴ τηρηθῇ κατὰ τὸν 9ον κανόνα τοῦ ἁγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως («Δεῖ μεταδιδόναι τῆς θείας κοινωνίας τῷ ἀσθενούντι, ἀποθανεῖν κινδυνεύοντι καὶ μετὰ τὸ γεῦσασθαι βρώσεως»). Φ.

Οἱ προφητείες γιὰ τὸν Χριστὸ

Ο ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟΣ

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, μὲ πρόσωπα καὶ γεγονότα—τύπους, καθὼς καὶ μὲ προφητικούς λόγους, προεικονίζει καὶ προλέγει τὸν ἔρχομὸ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεσσία, ποῦ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἄς δοῦμε μερικές ἀπὸ τὶς πιὸ σπουδαῖες προρρήσεις τῆς γιὰ τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς—Πατὴρ, εὐθύς μετὰ τὴν πτώσι τῶν πρωτοπλάστων, λέγει στὸ φίδι, μὲ τὸ ὁποῖο προσωποποιήθηκε ὁ πειραστὴς Διάβολος: «Ἐχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σύ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γέν. γ', 15). Ἄπὸ γυναῖκα—τὴν Κυρία Θεοτόκο—θὰ προέλθῃ ὁ Χριστὸς, ποῦ θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τῆς ἁμαρτίας. Οἱ θεολόγοι ὀνομάζουν τὰ λόγια αὐτὰ «Πρωτευαγγέλιο». Εἶναι ἡ πρώτη καλὴ ἀγγελία γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὁ πατριάρχης Ἰακώβ προφήτευσεν τὰ ἐξῆς στὸν γιὸν του Ἰούδα, ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ προερχόταν ὁ Λυτρωτὴς: «Ἰούδα, σὲ αἰνέσασαν οἱ ἀδελφοί σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νότου τῶν ἐχθρῶν σου· προσκυνήσουσί σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρὸς σου· σκύμνος λέοντος Ἰούδα· ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν; οὐκ ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα καὶ ἠγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν» (Γέν. μθ', 8—10). Ὁ Χριστὸς παρομοιάζεται μὲ νιὸν λιοντάρικι' ὁ θάνατός του μὲ ὑπνωσι, ποῦ θὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ἡ ἔνδοξη ἔγερσίς του. Ἄπὸ τὸν Ἰούδα θὰ προέλθουν ἡγέτες πολλοί. Θὰ λάμπουν στὴν ἱστορία ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλο. Ἄλλὰ στὸ τέλος θὰ προέλθῃ ὁ Μεσσίας, ποῦ θὰ εἶναι, γιὰ αἰῶνες, ἡ προσδοκία ὅλης τῆς οἰκουμένης. Αὐτὸς δὲν θὰ εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὸς μόνο λαοῦ κι' οὐτὲ γιὰ ὠρισμένο χρονικὸ διάστημα. Θὰ εἶναι ὁ βασιλεὺς ὅλων τῶν λαῶν κι' ἡ βασιλεία του δὲν θὰ ἔχῃ τέλος. Στὸν Ψαλμὸ β' (στίχ. 1—2), διαβάζουμε: «Ἰνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Ὁ Σωτῆρ θὰ βρῆ ἀντίστασι στὸ κήρυμά του καὶ στὸ ἔργο του. Οἱ ἰσχυροὶ τοῦ κόσμου τούτου,

τὰ μέλη τοῦ ἑβραϊκοῦ Συνεδρίου κι' οἱ Ρωμαῖοι, θὰ τὸν ἀνεβάσουν στὸν Σταυρό. Ἐνάλογη στάσι θὰ τηρήσῃ ὁ σατανοκρατούμενος κόσμος κι' ἐναντίον ὧσων πιστεύουν στὸν Κύριο κι' ἀκολούθησαν τὰ ζωηφόρα ἴχνη του. Ἡ Ἐκκλησία θὰ περάσῃ ἀπὸ διωγμούς.

Μέσα ἀπὸ ἓνα ἄλλο Ψαλμὸ (ιε', 10), ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς λέγει στὸν Πατέρα: «Οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν του ἰδεῖν διαφθοράν». Ὡς ἄνθρωπος, ὁ Χριστὸς θὰ γνωρίσῃ τὸν θάνατο. Ἀφοῦ σταυρωθῆ, θὰ κατέβῃ στὸν Ἄδη. Ἀλλὰ ὄχι γιὰ νὰ αἰχμαλωτισθῆ καὶ νὰ μείνῃ στὸ βασίλειο τοῦ θανάτου. Ὁ Πατέρας του θὰ τὸν ἀναστήσῃ τριήμερο. Ὁ Ἄδης θὰ νικηθῆ, ὁ θάνατος θὰ καταργηθῆ.

Ὁ Ψαλμὸς οα' (στίχ. 11) βεβαιώνει: «Προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν, αὐτῷ». Παρὰ τοὺς διωγμούς καὶ τὶς λογιῆς—λογιῆς ἀντιξοότητες, ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐπικρατήσῃ. «Μεῖζων ὁ ἐν ἡμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ», ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος (Α' Ἰω. δ', 4). Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς θὰ πιασθοῦν στὴ σαγήνη τοῦ Εὐαγγελίου καὶ θὰ ὁμολογήσουν τὸν ἑαυτό τους δοῦλο τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ. Λαοὶ ὀλόκληροι θὰ γίνουν χριστιανοί. Καὶ στὸ τέλος, κανεὶς δὲν θὰ μείνῃ, πού νὰ μὴν ὑποταγῆ στὸν Κύριο.

Πλατύτερα μιλοῦν γιὰ τὸν Ἀναμενόμενο τὰ προφητικὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μὲ κορυφαῖο ἐκεῖνο τοῦ μεγαλοφωνοτάτου Ἡσαΐα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς προφητικούς λόγους στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, προεικονίζουν τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ διάφορα πρόσωπα ἢ γεγονότα. Τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἡ προτύπωση τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μὲ ὅ,τι συνέβη στὸν προφήτη Ἰωνᾶ, πού τὸν κατάπιε τὸ θεριόψαρο καὶ τὸν ἔβγαλε ζωντανὸ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες. Ἡ Ἐκκλησία ψάλλει σχετικὰ: «Σοῦ τὸν τύπον φέρων, τοῦ παθόντος καὶ ταφῆς δοθέντος, ὡς ἐκ θαλάμου τοῦ θηρὸς ἀνέθορον» (ὁ Ἰωνᾶς). Τὴν ἱστορία τοῦ προφήτη αὐτοῦ τὴν ἀκοῦμε τὸ Μέγα Σάββατο τὸ πρῶτ, κατὰ τὸν ἑσπερινὸ τῆς Ἀναστάσεως. Μιὰ ἄλλη προτύπωση τοῦ Κυρίου κι' εἰδικὰ τοῦ σωτηρίου Πάθους του ὑπῆρξε τὸ γεγονὸς μὲ τὰ φίδια στὴν ἔρημο. Οἱ ἑβραῖοι πέθαιναν στὴν ἔρημο ἀπὸ τὰ δῆγματα τῶν φιδιῶν κι' ὁ Μωϋσῆς ὕψωσε, σ' ἓνα κοντάρι, χάλκινο ὁμοίωμα φιδιοῦ καὶ κάλεσε τὸν λαὸ τὰ τὸ ἀτενίζῃ. Ὅσοι τὸ ἔκαναν, σώζονταν. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ὅποιος ἀτενίζῃ, πιστεύοντάς τον Θεὸ ἀληθινὸ, τὸν κρεμασμένο πάνω στὸ ξύλο Ἰησοῦ, σφάζεται ἀπὸ τὰ θανάσιμα δῆγματα τῆς ἁμαρτίας.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσ. Παπαγεωργίου Νικόλ., Πανόγραμμα Θεσσαλονίκης. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὸ ζητηθὲν τεῦχος. — Αἰδεσ. Πρωτοπρ. Οἰκονομόπουλον Ἰωάννην, Ἀθήραι Τ. 802. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. — Αἰδεμ. Παπατζιτζέν Κων., Ἄγιον Ὀνούφριον Βόλον. Ἐνεγράφητε ἐντολὴ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος εἰς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», καὶ Ἐφημέριος». — Αἰδεσιμ. Παπαδημητρούπουλον Ἀνδρέαν, Ἱ. Ν. Ἀγ. Παρασκευῆς, Πατρῶν. Ἐγένετο βάσει τῆς ἐπιστολῆς σας ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. — Ἱερολογ. Ἱεροδ. Χρόσασαρον Χρυσοστόμου, ὁδὸς Βάλτου 25, Ἀθήραι Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. — Αἰδεσιμ. Γεωργακόπουλον Ἀντώνιον, Ἱ. Ν. Παναγ. Βλαχευῶν, Πειραιῶς. — Ἐγένετο ἡ διόρθωσις τῆς διεύθυνσός σας, Αἰδεσιμ. Παπαῖωάννου Ἀνδρέαν. Ὅδὸς Θεάτρου 101, Πειραιᾶ. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. — Αἰδεσ. Χουλάμην Γρηγόριον Κορυφωλέαν Σουφλίου. Ἐνεγράφητε μερίμνη τᾶς Ἱ. Μητροπόλεως σας. — Αἰδεσ. Μπαροῦτσον Σπυρίδ., Ἀριστοδήμιον Ἀνδρούσης, Μεσσηρίας. Ἐχει ἀποσταλεῖ εἰς ὑμᾶς τὸ βιβλίον μόλις ἐλήφθη ἡ ἐπιταγὴ σας. — Κύριον Βάμβουραν Γεώργιον, Πλωμάριον Λέσβου. Ἐνεγράφητε ἀπὸ τοῦ τέλους Αὐγούστου ἐ.ἔ. καὶ ἀποστελλόμεν εἰς ὑμᾶς τακτικῶς τὰ τεύχη. Ἡδὴ ἀποστέλλομεν τὰ τεύχη ἀπὸ 1.1.66 ἐκ νέου. — Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεβύτερον Γκαγκάτσιον Νικόλ., Πύλην Τρικάλων. Σᾶς ἀπαντῶμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς. — Αἰδεσιμ. Κουρκουτᾶν Δημ., Βέργα, Σελίτσας Μεσσηρίας. Ἐλήφθη ἡ ἐπιστολὴ σας καὶ σᾶς πληροφοροῦμεν ὅτι ἐστέλλομεν τὰ περιοδικὰ εἰς Σελίτσαν Καλαμῶν μέχρι τοῦδε. Ἡδὴ ἐπακτοποιήσαμεν τὴν ἀκριβῆ διεύθυνσίν σας. — Αἰδεσιμ. Ἀγγελάκην Δημήτριον, Ξυλοπάρκοιον Τρικάλων. Ἐνεγράφητε εἰς τὴν νέαν διεύθυνσιν. — Αἰδεσιμ. Φαρμάκην Στέφανον, Καστοῖον, Μαζρακόμης. Ἐνεγράφητε εἰς τὴν νέαν διεύθυνσιν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐγκύκλιος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ TAKE. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Κριτικὴ τοῦ αὐθιμανιστικοῦ ἢ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεώδους ἐξ ἐπόψεως χριστιανικῆς (Δ'). — Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Νὰ κάνης τὸ καλό, χωρὶς ν' ἀποβλέπης σὲ τιμὰς καὶ σ' ἀπολαυές. — Ἀπόδοση Ἀνθίμου Θεολογίτη. — Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου Πλειότερον καὶ καθαρώτερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας. — Βασ. Ἡλιάδην, Τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς. Ἡ θρησκευτικότης τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ. — Θρησκευτικὰ καὶ ἠθικὰ μελέτες τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου Αἰγίνης, «Γνώρισε τὸν ἑαυτὸ σου». — Ἀπόδοση Θεοδόση Σπεράντσα. — Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γκατζιρούλη, Ἱεροκέρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, Ἡ ἀγωνία ἐνὸς Ἱερέως «Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μου...». — Τοῦ ἁγίου καὶ Μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Ὁ περὶ Ἱερωσύνης λόγος (Α'). — Ἀπόδοση Θεοδόση Σπεράντσα. — Φ. Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Βασ. Μουστάκη, Ὁ ἀναμενόμενος. — Ἀλληλογραφία. —